

Lorestan University

Meta-synthesis of Factors Affecting the Desire to have Children in Iran

Gholamreza Tajbakhsh

Professor, Department of Social Sciences, Faculty of Humanities, Ayatollah Boroujerdi University, Boroujerd, Iran.
Email: tajbakhsh@abru.ac.ir

Article Info

Article type:
Research Article

Article history:

Received 29 October 2025
Received in revised form 28
January 2026
Accepted 25 February 2026
Available online 21 March
2026

Keywords:

Childbearing
Iranian Society,
Metasynthesis
Modern Lifestyle
Population Policies
Religious Beliefs

ABSTRACT

Objective: In the last decade, the issue of childbearing in Iran has become one of the important concerns of governance in the country. The aim of the present study is to conduct a sociological study of the factors affecting childbearing in Iran, based on the study and summary of previous research.

Method: The present study was conducted using the meta-synthesis qualitative method and the seven-stage model of Sandelowski and Barroso (2003). For this purpose, the results of studies conducted between 2011 and 2014 were reviewed and a number of relevant articles were identified using relevant keywords. Out of 537 articles, 101 articles were finally selected according to the criteria of the meta-synthesis method. This study fills the gaps in the analysis of multiple factors of childbearing by providing a comprehensive framework. Also, in order to examine the quality and reliability of the research findings, content validity and kappa index were used, the results of which indicated the desirable quality of the findings.

Results: The findings of the present study led to the extraction of different codes, and after continuous back and forth, 8 final headings were identified regarding the factors affecting the desire to have children in Iran, which in order of frequency are: individual, religious, social, cultural, political, economic, jurisprudential and legal, and media factors. On the other hand, the integration of the findings of previous studies led to important categories regarding the factors affecting the desire to have children in Iran, which in order of frequency are: values and attitudes, lifestyle, religious beliefs, generational changes, policymaking, mediatized childbearing (The role of the media in promoting or reducing the desire to have children), employment and livelihood, childbearing rights, and contextual variables.

Conclusion: The results of the present study showed that the desire to have children in Iran has changed in the last decade, based on the results of previous studies; meanwhile, it seems that cultural and social factors such as changes in values and attitudes, generational changes, and the emergence of modern lifestyles have played an important role in reducing the desire to have children.

Cite this article: Tajbakhsh, G. (2026). Meta-synthesis of Factors Affecting the Desire to have Children in Iran. *New Research in Islamic Humanities Studies*, 5 (9), 1-35. <https://doi.org/10.22034/api.2025.2056224.1231>

© Author retain the copyright and full publishing rights.

Publisher: Lorestan University.

DOI: <https://doi.org/10.22034/api.2025.2056224.1231>

Introduction

Childbearing is one of the most fundamental functions of the family in society, which has undergone substantial transformations over time. A wide range of cultural and social factors can be examined in explaining the determinants of couples' childbearing behavior. In Iran, the total fertility rate has followed a downward trend since the mid-1980s. This decline has raised concerns among policymakers and public officials regarding population replacement and the future aging of the country's population (Danesh et al., 2023: 15).

In contemporary society, the institution of the family has undergone profound changes in parallel with broader social transformations. The transition from tradition to modernity has fundamentally altered family structures. Accordingly, changes in kinship structures and transformations in childbearing patterns can be regarded as inevitable consequences of structural changes in society, as well as ideological transformations. These changes have led to a reduction in the ideal number of children and, overall, have had significant effects on the demographic structure of society (Rad & Savabi, 2015: 129).

In recent years, numerous studies on childbearing have been conducted at the global level. Some studies, such as that of Zhou et al., emphasize the increase in age at childbirth and the declining inclination toward fertility and childbearing. Their findings suggest that, over a five-year horizon, countries may experience further declines in fertility rates (Zhou et al., 2025: 1). Other studies have examined the relationship between social norms and fertility intentions among couples. Schmidt's research indicates that the relationship between fertility intentions and persistent gendered parenting norms gives rise to gender-related challenges. These challenges are associated with individual self-optimization and self-responsibility, which may hinder decision-making regarding childbearing (Schmidt, 2024: 5).

Additional studies have approached childbearing from the perspective of gender discrimination and inequality. In this regard, the findings of Houston Su and Musick show that institutional sexism is associated with a higher likelihood of early childbearing among young women identified as Black, whereas this association is not observed among those identified as White. Interactive gender discrimination is also a significant predictor of early childbearing, particularly among adolescents, as they tend to rely on their peers for social cues regarding gender roles (Houston Su & Musick, 2024: 1141). The study by Kwag et al. focuses on the relationship between trust and fertility intentions among young people in South Korea. The results indicate that young people's perceptions of social trust and opportunities for self-actualization have a significant impact on their fertility intentions (Kwag et al., 2024: 585). Moreover, the findings of Blair and Madigan's study in China show that, with regard to childbearing, nearly one-third of women do not desire to have children, while only about one-tenth of men express similar preferences. Parental behavior is significantly associated with men's marriage aspirations, whereas women's aspirations for marriage and childbearing are strongly linked to their valuation of marriage and parenthood (Blair & Madigan, 2024: 1).

In recent years, attitudes toward childbearing in Iran have also undergone notable changes. Research and studies related to fertility in the country indicate that the total fertility rate has declined sharply in recent years. Comparative analyses of fertility and childbearing rates across different societies suggest that childbearing is influenced by diverse factors in different countries. Among the most important of these factors are families' economic and livelihood conditions, particularly parental income; social factors such as the transformation of women's roles in society under the influence of modernization processes; women's education and employment; and demographic factors such as age at marriage, birth spacing, and family planning practices. On the other hand, childbearing represents one of the most significant decisions made by couples, and its adoption can affect various dimensions of their lives, particularly their lifestyle and quality of life (Rafiei-Moghadam & Ashtiani, 2020: 157). Furthermore, the experience of fertility transition in Iran indicates that factors such as government policies on fertility control, changes in livelihoods, structural transformations in employment, improvements in health and medical services, greater access to infrastructure, rising costs of childrearing, and increased social awareness have played a substantial role in shaping fertility intentions (Tajbakhsh, 2020: 71).

Recent census results in Iran show that average household size has been declining. According to some scholars, declining fertility is associated with the reduction in household size; however, it is important to note that decreases in household size are not solely attributable to declining fertility but are also linked to economic, cultural, social, and political factors. For instance, the transition from tradition to modernity, and consequently from extended families to nuclear families, under the influence of family modernization, has altered household size. Moreover, changes in societal values and attitudes, as well as generational shifts experienced by Iranian society, must also be taken into account. For example, contemporary couples show little inclination to live with their in-laws, and as a result, the average household size—while influenced by the aforementioned factors—also affects childbearing behavior (Asoudeh, 2022: 175).

What has attracted researchers' attention in recent years regarding transformations in childbearing is the ideological shift in couples' orientation toward fertility, which is associated with a wide range of social factors. Over the past two decades, the issue of childbearing and demographic changes in the country has consistently been a focus of scholarly attention, and in the past decade, it has received increased emphasis due to population policies. Consequently, numerous studies have been conducted from various perspectives by scholars in the humanities, particularly in the social sciences, on the issue of childbearing. Accordingly, the present study aims to examine the factors influencing fertility intentions in Iran by employing a meta-synthesis approach. The use of a meta-synthesis method enables the researcher to identify gaps in previous studies related to the research problem, such as the fragmentation of findings or the lack of a comprehensive framework for fertility studies. Given that numerous studies on childbearing have been conducted in recent years in Iran, yet an integrated analytical perspective remains lacking, there is a clear need for a systematic and comprehensive study in this field. Adopting such an approach can facilitate the synthesis of findings from existing studies on childbearing and open

new analytical horizons regarding fertility in Iran, while addressing the key question: What factors influence fertility intentions in Iran?

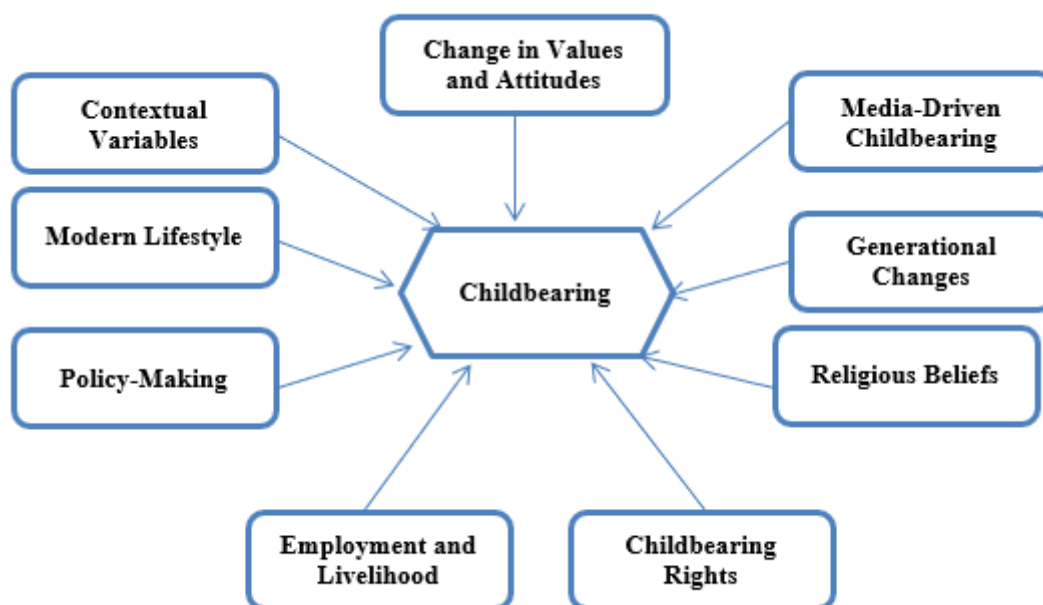
Method

In the present study, the meta-synthesis method, which is one of the qualitative research methods, has been used to identify, design, and classify the factors influencing the desire for childbearing in Iran. Meta-synthesis is a method that, similar to meta-analysis, examines and integrates previous studies related to a specific topic and seeks to create a comprehensive body of knowledge and provide a deep and integrated interpretation of new findings (Beck, 2002: 2014). The meta-synthesis method provides researchers with a systematic approach to integrate the results of previous studies, identify underlying concepts and meanings, and expand existing knowledge. In recent years, numerous studies on childbearing have been conducted in the country. Accordingly, meta-synthesis can serve as an effective method for providing researchers with extensive results derived from previous studies. In other words, meta-synthesis offers researchers a profound picture of the status of childbearing in the country and increases the generalizability of the research. In this study, the qualitative meta-synthesis method of Sandelowski and Barroso is specifically employed. This method involves a process that enables researchers to identify and formulate a research question and, in order to answer it, search for, select, evaluate, summarize, and synthesize qualitative findings. The Sandelowski and Barroso method consists of seven stages, which are also utilized in the present study.

Results

Based on the screening of previous studies, the highest frequencies correspond respectively to the categories of “individual,” “religious,” and “social,” while the lowest frequencies belong to the categories of “jurisprudential and legal,” “economic,” and “media.” This indicates that in earlier research related to the desire for childbearing in Iran, the individual, religious, and social dimensions have received greater attention from researchers compared to other aspects. The final step of the Sandelowski and Barroso meta-synthesis method is to present the final model derived from previous findings. In the proposed model, the factors influencing the desire for childbearing in Iran are organized into nine dimensions. Among these dimensions, the highest frequencies are associated with “value and attitude change,” “lifestyle,” and “religious beliefs,” whereas the lowest frequencies pertain to “employment and livelihood,” “childbearing rights,” and “contextual variables.”

Figure 1. Final Research Model

Conclusion

In recent years, the issue of childbearing has gained considerable importance in Iranian society. The significance of addressing this matter lies in the fact that fertility intentions in the country have followed a declining trajectory over recent decades. In this context, scholars in the humanities particularly in the social sciences have conducted numerous studies seeking to explain the underlying causes of this phenomenon from various analytical perspectives. The present study was conducted with the aim of examining the factors influencing fertility intentions, employing a meta-synthesis approach to integrate previous research in the country. The findings revealed the presence of nine fundamental categories explaining the factors that shape fertility behavior in Iran.

The study showed that changes in attitudes and values have played a major role in reducing fertility rates in Iran. According to diffusion theory in the field of fertility, such changes can be linked to the social and cultural processes that influence the acceptance or rejection of behaviors such as the decision to have children and the number of children within a society. Specifically, innovations and broader social transformations indirectly affect childbearing decisions. Modern lifestyles have prompted a profound rethinking of childbearing. Anthony Giddens has thoroughly analyzed the effects of social change on human relationships, intimacy, and childbearing, showing that in the modern world, love has become an individualized choice, and childbearing has increasingly become a conscious decision shaped by socioeconomic conditions. These shifts reflect the new complexities of human relationships and social interactions in contemporary life.

Institutionalism also exerts broad effects on fertility, as social, economic, cultural, and legal institutions mutually shape individual and collective behaviors. The results of this study indicated that policymaking and legal frameworks related to childbearing, employment, and livelihoods are

influenced by the varying approaches of governmental institutions. Changes within these institutions can lead to major shifts in individuals' decisions regarding whether or not to have children. Thus, analyzing fertility from an institutionalist perspective requires a deeper understanding of the interactions among these institutions and the broader social conditions in which individuals live.

The diffusion of modern lifestyles and intergenerational shifts both of which are influenced by modernity have transformed fertility preferences in Iranian society. Modernization has significant implications for fertility, especially in economic, social, and cultural domains. In modern societies, transformations in social structures, economic developments, and changing attitudes toward family and child-rearing have contributed to reduced preferences for larger families. In many modern societies, governmental policies such as parental leave, financial support for families, and access to healthcare services play an important role in shaping childbearing decisions. Conversely, the absence of such support may contribute to declining fertility rates. The emergence of new media alongside modern social conditions has also influenced attitudes and values related to childbearing.

Social capital can affect fertility both directly and indirectly. In societies with strong social capital, parents benefit from greater social support and available resources, which can increase their willingness to have more children. Therefore, strengthening social capital may serve as a means to encourage childbearing and alleviate associated challenges.

Gender equality and fertility are closely interconnected and exert reciprocal influences on one another. In societies where gender equality is effectively realized, fertility rates may shift accordingly. Emphasis on reproductive rights and on women's roles in fertility and motherhood emerged as important components of this study. Gender equality can have a significant impact on fertility, as societies that ensure equitable opportunities for women and men create conditions of greater security and support, particularly for women balancing multiple roles. Such environments can encourage higher fertility intentions.

Ultimately, it should be noted that fostering a stronger inclination toward childbearing in the country particularly among young couples requires policymakers and national administrators to revisit and reform policies across various domains, including the economy, culture, media, and education. Understanding the needs of families, especially young couples, in order to promote greater willingness to have children necessitates large-scale, systematic research and targeted policy planning. Utilizing media platforms for public education and for fostering new perspectives on childbearing may be particularly important in an era in which media play an essential role in the daily lives of Iranians. Additionally, revising childbearing-related laws and especially pro-natalist incentive policies could be beneficial. Greater attention to the employment and livelihood conditions of the younger generation, along with the creation of supportive structures for youth on the verge of marriage, may further increase their willingness to have children. Finally, recognizing the values and attitudes of young people and addressing the generational gap that shapes these perspectives through the engagement of qualified cultural and

social experts can serve as another important step in strengthening fertility intentions among the younger generation.

Author Contributions

The author contributed equally to the conceptualization of the article and writing of the original and subsequent drafts.

Data Availability Statement

Data available on request from the authors.

Acknowledgements

Thanks and appreciation have not been expressed.

Ethical Considerations

The author strictly adhered to the highest standards of research integrity. The authors avoided data fabrication, falsification, plagiarism, and any other form of scientific misconduct.

Funding

This research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Conflict of Interest

The author declare no conflict of interest.

فرا ترکیب عوامل مؤثر بر تمایل به فرزندآوری در ایران

غلامرضا تاجبخش

استاد تمام گروه علوم اجتماعی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آیت الله العظمی بروجردی (ره)، بروجرد، ایران. رایانامه: tajbakhsh@abru.ac.ir

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی،	هدف: در یک دهه اخیر، مسأله فرزندآوری در ایران به یکی از دغدغه‌های مهم حکمرانی در کشور تبدیل شده است. هدف پژوهش حاضر بررسی جامعه‌شناختی عوامل مؤثر بر فرزندآوری در ایران با تکیه بر مطالعه و جمع‌بندی پژوهش‌های پیشین است.
تاریخچه مقاله: تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۸/۰۷ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۱۱/۰۸ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۱۲/۰۶ تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۰۱/۰۱	روش پژوهش: پژوهش حاضر با استفاده از روش کیفی فرا ترکیب و الگوی هفت مرحله‌ای سندلوسکی و باروسو (۲۰۰۳) صورت گرفته است. به همین منظور، نتایج مطالعات انجام شده بین سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۳ بررسی شده و با استفاده از کلیدواژه‌های مرتبط، تعدادی از مقالات مربوط شناسایی و از میان ۵۳۷ مقاله، در نهایت ۱۰۱ مقاله با توجه به معیارهای روش فرا ترکیب انتخاب شدند. این مطالعه با ارائه چارچوبی جامع، شکاف‌های موجود در تحلیل عوامل چندگانه فرزندآوری را پر می‌کند. همچنین، به منظور بررسی کیفیت و پایایی یافته‌های پژوهش از روایی محتوایی و شاخص کاپا استفاده شده که نتایج آن حکایت از کیفیت مطلوب یافته داشته است.
کلیدواژه‌ها: باورهای مذهبی، جامعه‌ایرانی، سبک‌زندگی مدرن، سیاست‌های جمعیت‌گذاری، فرزندآوری، فرا ترکیب	یافته‌ها: یافته‌های حاصل از پژوهش حاضر به استخراج کدهای متفاوتی انجامید و پس از رفت و برگشت‌های مداوم ۸ سرفصل نهایی در رابطه با عوامل مؤثر بر تمایل به فرزندآوری در ایران مشخص شد که به ترتیب فراوانی عبارتند از: عوامل فردی، دینی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی، فقهی و حقوقی و رسانه‌ای. از سوی دیگر ادغام یافته‌های مطالعات قبلی به مقوله‌های مهمی در رابطه با عوامل مؤثر بر تمایل به فرزندآوری در ایران انجامید که به ترتیب فراوانی عبارتند از: ارزش‌ها و نگرش‌ها، سبک‌زندگی، باورهای مذهبی، تغییرات نسلی، سیاست‌گذاری‌ها، فرزندآوری رسانه‌ای (نقش رسانه‌ها در ترویج یا کاهش تمایل به فرزندآوری)، اشتغال و معیشت، حقوق فرزندآوری و متغیرهای زمینه‌ای.
	نتیجه‌گیری: نتایج مطالعه حاضر نشان داد که تمایل به فرزندآوری در ایران در یک دهه اخیر با تکیه بر بررسی نتایج مطالعات پیشین دچار تحول شده است؛ در این بین، به نظر می‌رسد عوامل فرهنگی و اجتماعی چون تغییرات ارزشی و نگرشی، تحولات نسلی و پیدایش سبک‌زندگی مدرن، نقش مهمی در کاهش تمایل به فرزندآوری داشته است.

استناد: تاجبخش، غلامرضا. (۱۴۰۵). فرا ترکیب عوامل مؤثر بر تمایل به فرزندآوری در ایران. *پژوهش‌های نوین در مطالعات علوم انسانی اسلامی*، (۹)، ۵، ۳۵-۱.

<https://doi.org/10.22034/api.2025.2056224.1231>

DOI: <https://doi.org/10.22034/api.2025.2056224.1231>

نویسنده. ©

ناشر: دانشگاه لرستان.

مقدمه

فرزندآوری یکی از اساسی‌ترین کارکردهای خانواده در جامعه است که در طول زمان دچار دگرگونی زیادی شده است. عوامل فرهنگی و اجتماعی زیادی وجود دارند که در تبیین علل فرزندآوری زوجین قابل بررسی هستند. در کشور ایران، میزان نرخ باروری از میانه دهه ۱۳۶۰ سیر نزولی به خود گرفته است. وجود چنین امری، مدیران و مسئولان جامعه را نگران بازتولید جمعیت کشور و سالخورده شدن آن در آینده نموده است (دانش و دیگران، ۱۴۰۲: ۱۵). امروزه نهاد خانواده همگام با تحولات اجتماعی دچار تحول عمیقی شده است. گذار از سنت به مدرنیته، ساختار خانواده را از اساس دگرگون کرده است. بر این مبنای تغییرات ساختار خویشاوندی و دگرگونی‌های پدیده فرزندآوری، می‌تواند پیامد اجتناب‌ناپذیر دگرگونی ساختار جامعه و همچنین تحولات ایدئولوژیکی باشد که این امر سبب کاهش تعداد فرزند ایده‌آل آن می‌شود و در کل ساختار جمعیتی جامعه اثرگذار است (راد و ثوابی، ۱۳۹۴: ۱۲۹).

در چند سال اخیر مطالعات متعددی در خصوص فرزندآوری در سطح جهانی صورت گرفته است، برخی از مطالعات مانند مطالعه ژو^۱ و دیگران بر افزایش سن و کاهش تمایل به باروری و فرزندآوری اشاره دارند که نتایج آن نشان می‌دهد در افق زمانی ۵ ساله کشورها ممکن است با کاهش فرزندآوری مواجه شوند (Zhou and et al, 2025: 1). برخی از مطالعات نیز به بررسی نسبت هنجارهای اجتماعی و تمایل به فرزندآوری در میان زوجین پرداخته‌اند. نتایج پژوهش اشمیت^۲ نشان می‌دهد که رابطه‌ی بین تمایلات فرزندآوری و هنجارهای پایدار فرزندپروری جنسیتی، چالش‌های جنسیتی را به دنبال دارد. این چالش‌ها با خودبهبه‌سازی فردی و خودمسئولیتی مرتبط هستند و می‌توانند مانع تصمیم‌گیری در مورد فرزندآوری شوند (Schmidt, 2024: 5). مطالعات دیگری نیز از زاویه تبعیض و نابرابری جنسیتی به مسأله فرزندآوری پرداخته‌اند، از این جهت، نتایج مطالعه هوستون سو^۳ و موسیک^۴ نشان می‌دهد که جنسیت‌گرایی نهادی با احتمال بالاتر فرزندآوری زودهنگام در میان زنان جوانی که به عنوان سیاه‌پوست شناخته می‌شوند، مرتبط است، اما در میان کسانی که به عنوان سفیدپوست شناخته می‌شوند، اینطور نیست. تبعیض جنسیتی تعاملی همچنین پیش‌بینی‌کننده‌ی مهمی برای فرزندآوری زودهنگام است و به‌ویژه برای نوجوانان برجسته‌تر است، زیرا آن‌ها برای دریافت نشانه‌های اجتماعی در مورد نقش‌های جنسیتی به همسالان خود روی می‌آورند (Houston Su & Musick, 2024: 1141). مطالعه کواک^۵ و دیگران بر رابطه اعتماد و تمایل به فرزندآوری در میان جوانان کشور کره جنوبی متمرکز است، نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که درک جوانان از اعتماد اجتماعی و امکان خودشکوفایی تأثیر قابل توجهی بر قصد باروری آنها دارد (Kwag and et al, 2024: 585). همچنین، نتایج مطالعه بلایر^۶ و مدیگان^۷ در کشور چین نشان می‌دهد که از نظر فرزندآوری، تقریباً یک سوم از زنان مایل به داشتن فرزند نیستند، در حالی که تنها یک دهم از مردان نیز همین احساس را دارند. رفتار والدین به طور قابل توجهی با آرزوهای ازدواج مردان مرتبط است، در حالی که آرزوهای زنان برای ازدواج و فرزندآوری به شدت با ارزش‌گذاری آنها از ازدواج و والدین بودن مرتبط است (Blair and Madigan, 2024: 1).

در چند سال اخیر، نگرش به فرزندآوری در کشور ایران نیز دچار تغییرات قابل تأملی شده است. پژوهش‌ها و مطالعات مرتبط با باروری در کشور، نشان می‌دهند که باروری کل کشور در سال‌های اخیر با کاهش چشمگیری مواجه بوده است. مطالعه نرخ فرزندآوری و باروری در جوامع مختلف حکایت از این موضوع دارد که فرزندآوری در کشورهای مختلف تحت تأثیر عوامل متفاوتی قرار دارد. از جمله مهم‌ترین این عوامل، وضعیت اقتصادی و معیشتی خانواده‌ها، خصوصاً درآمد والدین، عوامل اجتماعی چون دگرگونی نقش زنان در جامعه تحت تأثیر فرآیند مدرنیزاسیون، تحصیلات و اشتغال زنان، عوامل

1. Zhou
2. Schmidt
3. Houston Su
4. Musick
5. Kwag
6. Blair
7. Madigan

جمعیت‌شناختی چون سن ازدواج، فاصله بین فرزندان و تنظیم خانواده بر باروری قرار دارد. از سوی دیگری، فرزندآوری یکی از مهم‌ترین تصمیمات زوجین است که اتخاذ آن می‌تواند بر ابعاد مختلف زندگی آنها، خصوصاً سبک و کیفیت زندگی‌شان اثرگذار باشد (رفیعی‌مقدم و آشتیانی، ۱۳۹۹: ۱۵۷). همچنین تجربه حرکت و گذار فرزندآوری در کشور، حکایت از این موضوع دارد که عواملی همچون سیاست‌های دولت در کنترل فرزندآوری، تغییر معیشت و دگرگونی‌های ساختاری اشتغال، ارتقاء خدمات در حوزه بهداشت و درمان، دسترسی بیشتر به امکانات زیربنایی، افزایش هزینه فرزندان، آگاهی‌های اجتماعی و ... تأثیر به‌سزایی در تمایل به باروری داشته‌اند (تاج‌بخش، ۱۳۹۹: ۷۱).

نتایج سرشماری در سال‌های اخیر در کشور نشان می‌دهد که بعد خانوار در کشور روندی نزولی به خود گرفته است. به باور برخی از صاحب‌نظران، کاهش فرزندآوری با کاهش خانوار در ارتباط است، اما توجه به این نکته حائز اهمیت است که کاهش بعد خانوار نه صرفاً به دلیل کاهش باروری، بلکه به وجود عوامل اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی نیز وابسته است. به عنوان نمونه حرکت از سنت به مدرنیته و به تأثی آن گذار از خانواده گسترده به خانواده هسته، تحت تأثیر نوسازی خانواده، بعد خانواده را دگرگون کرده است. از سوی دیگر تغییر در ارزش‌ها و نگرش‌های افراد جامعه و تغییرات نسلی که جامعه ایرانی تجربه کرده است نیز باید مورد بررسی قرار گیرد. به عنوان مثال، زوج‌های امروزی میل چندانی به زندگی با والدین همسر ندارند و در نتیجه میانگین تعداد افراد خانوار علاوه بر اینکه تحت تأثیر عوامل ذکر شده قرار گرفته، فرزندآوری را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهند (آسوده، ۱۴۰۱: ۱۷۵).

آنچه در مورد تحولات فرزندآوری در سال‌های اخیر توجه محققان را به خود جلب کرده است، دگرگونی اندیشه‌ای گرایش زوجین به باروری است که با طیف وسیعی از عوامل اجتماعی مرتبط است. در دو دهه اخیر، مسأله فرزندآوری و دگرگونی‌های جمعیتی کشور، همواره مورد توجه محققین و پژوهشگران کشور بوده است و در دهه اخیر با توجه به سیاستگذاری‌های جمعیتی کشور، بیش از پیش مورد توجه قرار گرفته است. همین امر سبب شده است تا در سال‌های اخیر، مطالعات زیادی از زوایای متفاوت توسط محققین حوزه علوم انسانی و به‌ویژه علوم اجتماعی در ارتباط با فرزندآوری صورت گیرد، بر این اساس هدف پژوهش حاضر بررسی عوامل مؤثر بر تمایل به فرزندآوری در کشور است که با اتخاذ روش «فراترکیب» صورت می‌گیرد. استفاده از روش فراترکیب سبب می‌شود که محقق شکاف‌های موجود در مطالعات قبلی مرتبط به مسأله پژوهش مانند پراکندگی مطالعات یا فقدان چارچوب جامع در نسبت با مطالعات فرزندآوری را شناسایی کند. بر این اساس، با توجه به این که در چند سال اخیر پژوهش‌های متعددی در خصوص فرزندآوری در کشور صورت گرفته اما فقدان تحلیلی یکپارچه در آن به چشم می‌خورد، انجام پژوهشی نظام‌مند و یکپارچه در حوزه فرزندآوری در کشور احساس می‌شود. اتخاذ چنین روشی می‌تواند در جمع‌بندی نتایج مطالعات مرتبط با فرزندآوری و گشودن افقی نو در رابطه با مسأله فرزندآوری در کشور و پاسخگویی به این پرسش مهم که، چه عواملی بر تمایل به فرزندآوری در کشور مؤثر است؟ راهگشا باشد.

ملاحظات نظری

به باور آنتونی گیدنز^۱، در جوامع امروزی رابطه‌ها دچار تغییر شده‌اند و انتقالی از عشق شهوانی به عشق رمانتیک و سپس عشق ناب صورت می‌گیرد. زمانی که مردم پیشامدرن به عشق فکر می‌کردند، مرجع آنها عشق نبود، بلکه شور و اشتیاق و شهوت بود و این عشق جاذبه جنسی همه‌جانبه‌ای برای همدیگر داشت (گیدنز، ۱۴۰۰: ۳۸). در اواخر قرن هجدهم و نوزدهم میلادی، عشق شهوانی در حال ناپدیدشدن بود و مفهوم جدیدی به نام عشق رمانتیک به وجود آمد که با سرنوشت‌کیهانی در ارتباط بود. در اواخر قرن بیستم، عشق رمانتیک نیز کنار گذاشته شد و صمیمیت در قالب عشق ناب صورت‌بندی شد (گیدنز، ۱۴۰۰: ۴). گیدنز معتقد است که میان عشق یا رابطه ناب و فرزندآوری رابطه وجود دارد. او تأکید می‌کند که رابطه ناب از طرف خود همسران مدیریت می‌شود و از سوی عوامل خارجی چون خانواده‌های گسترده، مذهب و جامعه یا نقش‌های سنتی

و آداب و رسوم و هنجارها تعیین نمی‌شود. به شکل خاص، گسست روابط زوجی از فرزندآوری سبب جدایی موازات ازدواج و فرزندآوری شده است و شمار فزاینده همسران بدون فرزند و تنها نشان می‌دهد، ازدواج در درجه اول به دلیل فرزندآوری شکل نمی‌گیرد (گیدنز، ۱۴۰۰: ۴۹).

نظریه نهادگرایی به‌طور کلی نشان می‌دهد که تصمیم‌گیری در مورد فرزندآوری تنها یک تصمیم فردی نیست، بلکه تحت تأثیر نهادهای اجتماعی، اقتصادی، قانونی و فرهنگی قرار دارد. این رویکرد بر اهمیت نقش نهادها در شکل‌دهی به رفتارهای جمعیتی تأکید دارد و به‌طور مؤثری می‌تواند سیاست‌گذاران را در طراحی برنامه‌ها و سیاست‌های حمایتی از خانواده‌ها راهنمایی کند. در بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته، سیاست‌های حمایتی از خانواده‌ها، مانند مرخصی زایمان، یارانه‌های فرزندآوری و دیگر کمک‌های اقتصادی، می‌توانند تأثیر زیادی بر تصمیم‌گیری خانواده‌ها در مورد فرزندآوری داشته باشند. نهادگرایان معتقدند که این سیاست‌ها نقش مهمی در شکل‌دهی به رفتار افراد ایفا می‌کنند. همچنین در برخی از کشورها برخی کشورها، سیاست‌های تنظیم خانواده و محدودیت‌های قانونی می‌توانند تعداد فرزندان را تحت تأثیر قرار دهند. در حالی که در کشورهای دیگر، حمایت‌های قانونی از حقوق زنان و خانواده‌ها می‌تواند موجب افزایش تمایل به فرزندآوری شود. نظریه نهادگرایی، بر نقش نهادها (مانند دولت، قوانین، و سیاست‌گذاری‌ها) در شکل‌دهی رفتارهای اجتماعی تأکید دارد. سیاست‌های جمعیتی، قوانین حقوقی، و حمایت‌های دولتی می‌توانند تمایل به فرزندآوری را تحت تأثیر قرار دهند... این نظریه می‌تواند توضیح دهد که چگونه سیاست‌های تشویقی (مانند مرخصی زایمان یا یارانه) یا محدودیت‌های حقوقی بر تصمیمات فرزندآوری اثر می‌گذارند (متوسلی و دیگران، ۱۳۸۸: ۱۱۹).

در دیدگاه «مدرنیزاسیون^۱»، کاهش زاد و ولد به دلیل شکل‌گیری جریان صنعتی‌شدن، شهرنشینی و توسعه اقتصادی است. وجود چنین تغییرات در گام نخست، مرگ و میر را کاهش می‌دهد و سپس باروری به دلیل افزایش احتمال بقا فرزندان و شهرنشینی و صنعتی‌شدن کاهش می‌یابد. از آنجا که پرورش فرزند پر هزینه است، انگیزه والدین به داشتن فرزند بیشتر، کم می‌شود (Mason, 1997: 444). نوسازی محیط و جامعه، سبب دگرگونی در روش زندگی و ذهنیت افراد می‌شود و آرزو و امیال افراد در رسیدن به زندگی بهتر و مرفه‌تر را تقویت می‌کند. ارزش‌های فرهنگی و مذهبی، ساختار اجتماعی، تصورات از محیط و منابع و ویژگی‌های شخصی و کنش و ارتباط متقابل افراد با یکدیگر، بر رفتار باروری و زاد و ولد اثرگذار است. در دیدگاه نوگرایی، جهت‌گیری ارزشی افراد بین موقعیت‌هایی که در ساختار اجتماعی دارند و رفتار باروری دخالت کرده و به مثابه نوعی متغیر میانجی عمل می‌کند. از سوی دیگر، پایگاه اجتماعی فرد، ارتباط نزدیکی با اتخاذ تصمیمات حقیقی در نسبت با باروری دارد؛ بر این اساس، موقعیت و پایگاه اجتماعی فرد است که مهم بوده و جهت‌گیری او را مشخص می‌کند (Graff, 1979: 119). از دیدگاه نظریه «برابری جنسیتی^۲»، در زمانه معاصر با دگرگونی شرایط اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جوامع مختلف، نوع تفکر افراد در مورد نقش زن و مرد دچار تغییر شده است. در حال حاضر، زنان در حوزه‌های اقتصادی مشارکت دارند و تمایل به پیشرفت و چشم‌انداز آینده زندگی خود را در تشکیل خانواده و فرزندآوری نمی‌بینند. به عبارت دیگر، دگرگونی در نگرش نسبت به ایفای نقش زنان در خانواده، همگام با برابری جنسیتی در جامعه، تأثیر عمده‌ای در به نتیجه رسیدن برنامه‌های تنظیم خانواده و انتقال باروری داشته است (مرادی نسب، ۱۴۰۰: ۷۳).

پیر بوردیو^۳، جامعه‌شناس فرانسوی، سرمایه اجتماعی را به‌عنوان منابعی می‌داند که از روابط اجتماعی و شبکه‌های فردی به‌دست می‌آیند. بوردیو در تحلیل خود، به «سرمایه‌های مختلف» اشاره می‌کند که شامل سرمایه اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و نمادین است. در این زمینه، سرمایه اجتماعی به‌عنوان منابعی تعریف می‌شود که افراد از طریق روابط و شبکه‌های اجتماعی خود می‌توانند به آن‌ها دسترسی پیدا کنند و از آن بهره‌مند شوند (رسول‌زاده اقدم و دیگران، ۱۳۹۵: ۱۱۳). در رابطه با فرزندآوری، شبکه‌های اجتماعی و منابع موجود در آن‌ها بر تصمیم‌های مربوط به فرزندآوری تأکید می‌کند. به‌طور خاص، افراد ممکن است از شبکه‌های اجتماعی خود (مانند خانواده، دوستان، همکاران و جامعه) برای دریافت حمایت‌های عاطفی،

1. Modernization
2. Social status
3. Pierre Bourdieu

مالی و اطلاعاتی در زمینه فرزندآوری استفاده کنند. این سرمایه اجتماعی می تواند بر تصمیمات فردی در مورد تعداد فرزندان و چگونگی پرورش آن ها تأثیر بگذارد (رسول زاده اقدم و دیگران، ۱۳۹۵: ۱۱۵). جیمز کلمن^۱، جامعه شناس آمریکایی، نیز مفهوم سرمایه اجتماعی را در قالب شبکه های اجتماعی و روابط فردی بررسی می کند، اما او بر تأثیرات آن در شکل دهی به رفتارهای فردی و جمعی تأکید دارد. کلمن سرمایه اجتماعی را به عنوان منابعی تعریف می کند که از روابط میان افراد و گروه ها ایجاد می شود و می تواند به دستیابی به اهداف جمعی کمک کند. او معتقد است که سرمایه اجتماعی می تواند شامل مواردی چون اعتماد متقابل، هنجارهای مشترک و شبکه های اجتماعی باشد (رسول زاده اقدم و دیگران، ۱۳۹۵: ۱۱۳).

در زمینه فرزندآوری، از منظر کلمن، سرمایه اجتماعی می تواند تأثیر زیادی بر توانایی خانواده ها در انجام تصمیمات مربوط به فرزندآوری و پرورش فرزندان داشته باشد. روابط قوی در شبکه های اجتماعی، نظیر حمایت از سوی خانواده یا دوستان، می تواند منابع مالی و عاطفی لازم برای داشتن فرزند را فراهم کند. علاوه بر این، اعتماد میان اعضای جامعه نیز می تواند موجب افزایش تمایل به فرزندآوری و ارتقای کیفیت زندگی کودکان شود. در مجموع، سرمایه اجتماعی از طریق شبکه های روابط اجتماعی و منابعی که افراد در این روابط به دست می آورند، می تواند بر تصمیمات مرتبط با فرزندآوری تأثیر بگذارد. این سرمایه ها می توانند به صورت حمایت های مالی، عاطفی و اطلاعاتی در نظر گرفته شوند که در نهایت بر تعداد و کیفیت فرزندآوری تأثیرگذار هستند.

هر کدام از نظریه های مطرح شده به بخشی از عوامل اثرگذار بر فرزندآوری اشاره داشته اند. این نظریه ها بیش از هر چیز بر گذار جوامع از سنت به مدرنیته و تغییرات ارزشی و ساختاری در بافت جامعه اشاره دارند. همچنین این نظریه ها این دیدگاه را توسعه می دهند که عواملی چون صنعتی شدن، توسعه سرمایه داری و شهرنشینی نیز بر فرزندآوری اثرگذار بوده است. در جدول شماره ۱، خلاصه ای از نظریه های مطرح شده و عوامل مورد بررسی آمده است.

جدول ۱. خلاصه نظریه های مطرح شده

ردیف	نظریه	عوامل کلیدی
۱	آنتونی گیدنز	دگرگونی مفهوم عشق و صمیمیت بر اساس تحولات جوامع پیشامدرن و ورود به عصر مدرن
۲	نهادگرایی	تأکید بر سیاست های حمایتی خانواده و فرزندآوری
۳	مدرنیزاسیون	رشد صنعتی شدن، شهرنشینی و توسعه سرمایه داری
۴	برابری جنسیتی	تغییر نقش زنان در جامعه و توانایی اشتغال و استقلال زنان در جامعه
۵	سرمایه اجتماعی و فرهنگی	تأکید بر روابط اجتماعی و منابعی مرتبط با این روابط مانند اعتماد، آگاهی و مشارکت
۶	اشاعه	تغییر ارزش ها و نگرش های اجتماعی و فرهنگی

روش

در پژوهش حاضر، برای شناسایی، طراحی و طبقه بندی عوامل مؤثر بر تمایل به فرزندآوری در ایران، از روش فراترکیب استفاده شده که از انواع روش های کیفی است. فراترکیب، روشی است که به مانند روش فراتحلیل^۲ به بررسی و یکپارچه سازی مطالعات پیشین مربوط به یک موضوع پرداخته و تلاش دارد تا مجموعه ای جامع ایجاد کرده و و تفسیر عمیق و یکپارچه ای از یافته های جدید ارائه دهد (Beck, 2002: 2014). روش فراترکیب، رویکرد نظام مندی را برای پژوهشگران به وجود می آورد تا نتایج پژوهش های قبلی را ادغام کرده و مفاهیم و معانی پنهان را شناسایی کرده و دانش موجود را گسترش دهند (Siau & Long, 2005: 452). در چند سال اخیر، مطالعات متعددی در مورد فرزندآوری در کشور انجام شده است. بر همین مبنا، روش فراترکیب می تواند به عنوان روشی کارآمد، نتایج گسترده ای از مطالعات گذشته را در اختیار پژوهشگران قرار دهد؛ به عبارت دیگر، فراترکیب تصویر ژرفی از وضعیت فرزندآوری در کشور را به محققین ارائه می دهد و قدرت تعمیم پذیری پژوهش را افزایش

دهد. در این پژوهش به طور خاص از روش فرا ترکیب کیفی سندلوسکی^۱ و باروسو^۲ استفاده می‌شود. روش ذکر شده شامل فرآیندی است که به محققان این قابلیت را می‌دهد تا یک پرسش پژوهشی را شناسایی و صورت‌بندی کرده و برای پاسخگویی به این پرسش به جست‌وجو، گزینش، ارزیابی، تلخیص و ترکیب یافته‌های کیفی پردازند (Sandelowski & Barroso, 2003: 163). روش سندلوسکی و باروسو شامل هفت مرحله است که پژوهش حاضر نیز از آن بهره می‌برد، مسیر انجام این مراحل در شکل شماره ۱ آمده است. همچنین ذکر این نکته ضروری است که در پژوهش حاضر، واحد تحلیل مقالات علمی است که در فصلنامه‌های معتبر کشور به چاپ رسیده‌اند.

مرحله اول. طراحی پرسش پژوهش. این مرحله بر پرسش «چه چیزی؟» متمرکز است. این پژوهش به بررسی و شناسایی عوامل مؤثر بر تمایل به فرزندآوری در ایران می‌پردازد. بنابراین در این مرحله باید سه پرسش اساسی را مطرح کرد: الف- چه کسی: این پرسش مربوط به تبیین جامعه مورد نظر است، که عبارت است از ژورنال‌ها، مجلات متفاوت علمی، پایگاه‌های علمی و وبسایت‌های مختلف. ب- تعیین محدوده زمانی پژوهش: پژوهش‌هایی که در این تحقیق مورد استفاده قرار گرفته‌اند در بازه زمانی سال‌های ۱۳۹۰-۱۴۰۳ منتشر شده‌اند. ج- روش پژوهش: تحلیل نوع روش مطالعات انجام شده در جریان فرا ترکیب و مقالاتی که مورد تأیید قرار می‌گیرند و بهره‌گیری از تحلیل متون و اسناد و داده‌های کیفی.

شکل ۱. الگوی هفت مرحله‌ای فرا ترکیب

مرحله دوم. تحلیل قاعده‌مند پژوهش‌های گذشته. با توجه به واژه‌های کلیدی مورد نظر در مطالعات قبلی در فاصله زمانی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۳، تعداد ۵۷۳ مقاله جمع‌آوری شد.

جدول ۲. واژه‌های کلیدی پژوهش

فرزندآوری، زاد و ولد، مولید، تولید مثل
--

مرحله سوم. جستوجو و شناسایی مقاله‌های مورد تأیید. ملاک و معیارهای انتخاب مقاله‌های مورد تأیید در جدول شماره ۳ آمده است.

جدول ۳. ملاک و معیار انتخاب مقالات

ردیف	معیارها	نتایج
۱	محل چاپ مقاله	مقاله‌های نمایه شده در پایگاه‌های علمی نورمگز ^۱ ، مگ ایران ^۲ ، پرتال علوم انسانی ^۳ و پایگاه مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی ^۴ که به صورت علمی-پژوهشی، علمی-ترویجی و علمی-تخصصی منتشر شده‌اند.
۲	موضوع مورد نظر	عوامل مؤثر بر تمایل به فرزندآوری در ایران
۳	حوزه کلی پژوهش	فرزندآوری
۴	روش پژوهش	فرا ترکیب
۵	بازه زمانی پژوهش	۱۳۹۰-۱۴۰۳
۶	زبان مورد استفاده	فارسی

به منظور بررسی کیفیت مقاله‌های منتخب از ۱۰ معیار استفاده شده است که به هر معیار پنج نمره تعلق می‌گیرد و مقاله‌هایی که بر اساس معیارهای متفاوت نمره‌ای بیشتر از ۳۵ داشته باشند، مورد تأیید قرار گرفته و وارد فرآیند اصلی فراترکیب می‌شوند. برای انتخاب مقاله‌ها بر اساس ملاک‌های مورد توافق روش فراترکیب، در کنار نظر محققین پژوهش حاضر، نظر برخی صاحب نظران و خبرگانی که در ارتباط با موضوع تمایل به فرزندآوری در ایران هستند، نیز ملاک و معیار قرار گرفته است. فرآیند امتیازدهی به مقاله‌های پژوهش بر اساس مقیاس ۵۰ امتیازی (CASP) طراحی شده است که نحوه امتیازدهی به مقاله‌ها به شرح زیر است:

۱. عالی ۴۱-۵۰ (E).

۲. خیلی خوب ۳۱-۴۰ (VG).

۳. خوب ۲۱-۳۰ (G).

۴. متوسط ۱۱-۲۰ (F).

۵. ضعیف ۰-۱۰ (P).

ملاک مورد قبول در روش فراترکیب برای امتیازدهی به پژوهش‌های انجام شده عبارتند از: ۱- هدف پژوهش ۲- اصول و روش‌ها ۳- نمونه ۴- مرتب‌سازی داده‌ها ۵- انعکاس‌پذیری ۶- مبانی اخلاق حرفه‌ای ۷- دقت تحقیق ۸- تبیین روشن نتایج ۹- نتیجه‌گیری کلی پژوهش ۱۰- پیشنهادها و راهکارها. بر اساس سیستم امتیازدهی (CASP) و معیارهای ذکر شده در نهایت تعداد ۱۰۱ مقاله برای بررسی نهایی انتخاب شد که امتیازهای داده شده به آنها در جدول شماره ۴ آمده است.

جدول ۴. امتیازهای نهایی مربوط به مقاله‌های انتخاب شده

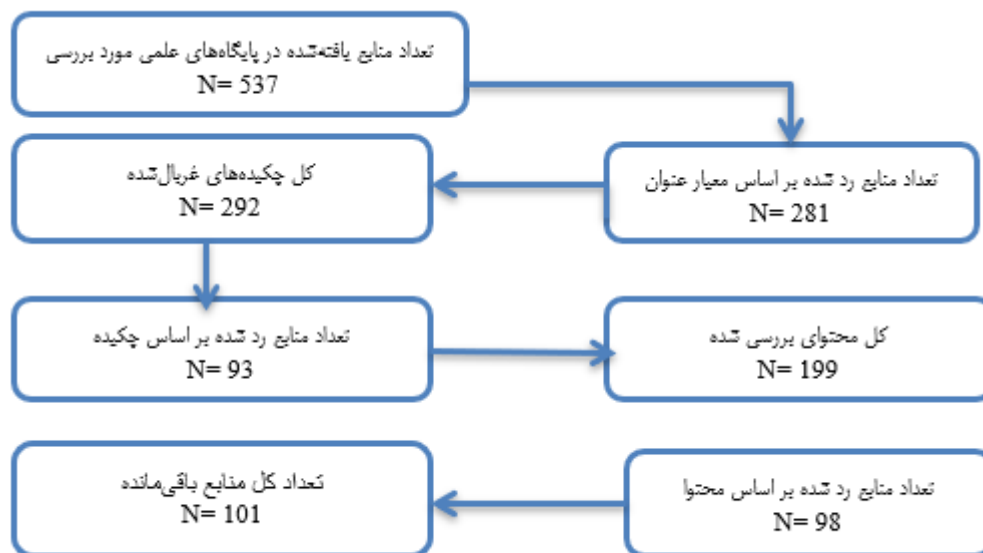
مقاله	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
امتیاز نهایی	۴۳	۳۸	۳۵	۴۲	۳۵	۴۴	۴۲	۴۰	۳۶	۳۹	۴۱	۳۷	۳۹	۴۰	۴۲
مقاله	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰
امتیاز نهایی	۳۶	۳۹	۴۰	۴۰	۴۱	۴۲	۴۲	۴۴	۳۶	۴۵	۴۹	۴۷	۴۱	۳۶	۳۸
مقاله	۳۱	۳۲	۳۳	۳۴	۳۵	۳۶	۳۷	۳۸	۳۹	۴۰	۴۱	۴۲	۴۳	۴۴	۴۵
امتیاز نهایی	۳۶	۳۹	۴۱	۴۰	۳۹	۳۵	۳۶	۴۰	۴۱	۴۱	۴۴	۴۲	۴۰	۴۰	۳۹
مقاله	۴۶	۴۷	۴۸	۴۹	۵۰	۵۱	۵۲	۵۳	۵۴	۵۵	۵۶	۵۷	۵۸	۵۹	۶۰

1. www.noormags.ir
2. www.magiran.com
3. www.ensani.ir
4. www.sid.ir

۳۹	۴۳	۴۴	۴۱	۴۵	۴۲	۴۱	۳۸	۴۹	۴۵	۴۰	۳۹	۳۶	۳۸	۳۹	امتیاز نهایی
۷۵	۷۴	۷۳	۷۲	۷۱	۷۰	۶۹	۶۸	۶۷	۶۶	۶۵	۶۴	۶۳	۶۲	۶۱	مقاله
۴۱	۴۱	۴۳	۴۴	۴۲	۳۹	۴۱	۴۴	۳۹	۴۳	۴۵	۴۲	۴۲	۳۵	۳۶	امتیاز نهایی
۹۰	۸۹	۸۸	۸۷	۸۶	۸۵	۸۴	۸۳	۸۲	۸۱	۸۰	۷۹	۷۸	۷۷	۷۶	مقاله
۴۰	۴۵	۴۰	۴۱	۴۲	۴۵	۴۱	۴۵	۳۶	۴۹	۳۹	۴۲	۴۵	۳۸	۳۵	امتیاز نهایی
				۱۰۱	۱۰۰	۹۹	۹۸	۹۷	۹۶	۹۵	۹۴	۹۳	۹۲	۹۱	مقاله
				۳۹	۴۸	۴۴	۴۲	۴۱	۳۸	۳۸	۳۶	۴۱	۳۹	۳۹	امتیاز نهایی

در این مرحله از بین ۵۷۳ مقاله استخراج شده، ابتدا ۲۸۱ مقاله بر مبنای معیار «عنوان نامرتب» از پژوهش کنار گذاشته شدند، سپس تعداد ۲۹۲ چکیده مورد بررسی قرار گرفت و تعداد ۹۳ مقاله بر اساس معیار «چکیده» رد شدند. در گام بعدی، ۱۹۹ مقاله باقی ماند که تعداد ۹۸ مقاله نیز در این مرحله بر مبنای معیار «محتوا» از پژوهش کنار گذاشته شدند و در نهایت تعداد ۱۰۱ مقاله برای بررسی نهایی در این پژوهش بررسی و انتخاب شد که الگوریتم غربالگری آنها در شکل شماره ۲ آمده است.

شکل ۲. الگوریتم انتخاب مقاله‌های نهایی

مرحله چهارم. تبیین و استخراج نتایج. در این گام از پژوهش، اطلاعات مستخرج از مقاله‌ها دسته‌بندی می‌شوند، به طوری که در ستون نخست، شماره هر سرفصل مشخص می‌شود، در ستون دوم، سرفصل‌های مربوط به عوامل مؤثر بر تمایل به فرزندآوری در ایران ذکر می‌شود، سپس در ستون سوم، منابع مربوط به هر سرفصل مشخص می‌شود و در نهایت در ستون چهارم، فراوانی هر کدام از سرفصل‌ها بر اساس منابع ذکر شده، مشخص می‌شود. در جدول شماره ۵، نتایج بررسی مقاله‌های منتخب بر اساس سرفصل‌های مشخص شده، آمده است.

جدول ۵. سرفصل های مشخص شده جهت طراحی عوامل مؤثر بر تمایل به فرزندآوری در ایران

ردیف	سرفصل	منابع	فراوانی
۱	عوامل فردی	دراهمی و اخوان ارمکی (۱۴۰۳)، علی دوستی و دیگران (۱۴۰۲)، عسکری ندوشن و رازقی نصرآباد (۱۴۰۲)، عسکری ندوشن و رازقی نصرآباد (۱۴۰۲)، تاجبخش (۱۴۰۲)، ترابی و رنجوری بیوردی (۱۴۰۲)، افروز (۱۴۰۲)، قربانی (۱۴۰۱)، رضوانی و رضاییان (۱۴۰۱)، فریور و دیگران (۱۴۰۱)، علی مندگاری و رازقی نصرآباد (۱۴۰۰)، حاجیان و مکتوبیان (۱۴۰۰)، نیازی و دیگران (۱۴۰۰)، کاظمی و آل بویه (۱۴۰۰)، قاسمی اردهائی (۱۴۰۰)، اویسی فردویی و دیگران (۱۴۰۰)، کریمی (۱۴۰۰)، میرابی و دیگران (۱۳۹۹)، ربیعی مقدم و فتحی آشتیانی (۱۳۹۹)، کردزنگنه و قاسمی اردهائی (۱۳۹۸)، حائری مهریزی و دیگران (۱۳۹۶)، پژهان و افشاری (۱۳۹۶)، حمیدی فر و دیگران (۱۳۹۶)، آقایاری هیر و دیگران (۱۳۹۵)، شاه آبادی و دیگران (۱۳۹۴)، کاظم نژاد و دیگران (۱۳۹۴)، جهانگیری و دیگران (۱۳۹۳)، کشاورز و دیگران (۱۳۹۲)، محمودیان و رضایی (۱۳۹۱)،	۳۰
۲	عوامل اجتماعی	آسوده (۱۴۰۱)، دانش و دیگران (۱۴۰۱)، سیاهپوش و دیگران (۱۴۰۰)، مدیری و دیگران (۱۴۰۰)، نعمتیان و نوغانی دخت بهمنی (۱۴۰۰)، محمودیانی و دیگران (۱۳۹۸)، شوازی و دیگران (۱۳۹۷)، مرادی و صفاریان (۱۳۹۷)، کاوه فیروز و دیگران (۱۳۹۶)، عبداللهی و قاضی طباطبائی (۱۳۹۶)، محزون (۱۳۹۴)، چمنی و دیگران (۱۳۹۴)، راد و نوابی (۱۳۹۴)، بیلتن و رحمانیان (۱۳۹۴)، و دادهیر و دیگران (۱۳۹۰).	۱۵
۳	عوامل فرهنگی	نامداریان (۱۴۰۲)، نجفی اصل (۱۴۰۱)، احمدی شیخ شیبانی (۱۴۰۰)، گلایی و دیگران (۱۳۹۹)، چابکی و دیگران (۱۳۹۷)، پروینیان و دیگران (۱۳۹۷)، فروتن و میرزایی (۱۳۹۷)، نرسسیانس و دیگران (۱۳۹۷)، صادقی و طریقتی تابش (۱۳۹۶)، کاوه فیروز و دیگران (۱۳۹۵)، ارجمند سیاهپوش و برومند (۱۳۹۵)، اوجاقلو و دیگران (۱۳۹۳)، عنایت و پرنیان (۱۳۹۲)، حسینی و بگی (۱۳۹۱).	۱۴
۴	عوامل سیاسی	تاجبخش (۱۴۰۳)، عباسی شوازی و دیگران (۱۴۰۲)، صفایی مقدم و دیگران (۱۴۰۱)، مدیری و تنها (۱۴۰۱)، شمس قهرخی و دیگران (۱۴۰۰)، میرزایی و دیگران (۱۳۹۹)، میرزائی و دیگران (۱۳۹۹)، ایمان و دیگران (۱۳۹۴).	۸
۵	عوامل اقتصادی	خانی و دیگران (۱۴۰۲)، خلیلی (۱۴۰۱)، زرانی و دیگران (۱۴۰۰)، مرادی و دیگران (۱۳۹۹)، دلیری (۱۳۹۷)، مشفق و دیگران (۱۳۹۵).	۶
۶	عوامل دینی	جلالی و دیگران (۱۴۰۳)، شریف یزدی و دیگران (۱۴۰۱)، اسحاقی مسکونی و دیگران (۱۴۰۰)، توکلی و ربیعی هنر (۱۴۰۰)، کاوه فیروز و دیگران (۱۴۰۰)، سلطان محمدی و سلطان محمدی (۱۴۰۰)، شمس و نجفی (۱۴۰۰)، ملکوتی نیا و نیکویی روزبهانی (۱۴۰۰)، بردستانی (۱۴۰۰)، رضوانی دیوکلائی و دیگران (۱۳۹۹)، نقیبی و دیگران (۱۳۹۸)، دهقان ده جمالی (۱۳۹۶)، مدیری (۱۳۹۶)، فروتن و دیگران (۱۳۹۵)، ساعی قره ناز و دیگران (۱۳۹۵)، نوروزی و صادقیان کاخکی (۱۳۹۴).	۱۶
۷	عوامل فقهی و حقوقی	امامیان و امامیان (۱۴۰۱)، حبیب نژاد و بخرد (۱۴۰۱)، سلطانی و دیگران (۱۴۰۰)، علوی قزوینی و زارع (۱۳۹۹)، ثمنی و دیگران (۱۳۹۹)، ابراهیمی (۱۳۹۹).	۶
۸	عوامل رسانه ای	کیانپور و دیگران (۱۴۰۲)، مرادی نسب (۱۴۰۰)، سیفی و اکبری (۱۴۰۰)، تقوایی فرد و دیگران (۱۳۹۸)، عبداللهی و رحیمی (۱۳۹۶)، عبداللهی و رحیمی (۱۳۹۶).	۶
		مجموع	۱۰۱

بر اساس یافته های جدول شماره ۵ و غربالگری مطالعات پیشین، بیشترین فراوانی به ترتیب مربوط به سرفصل های «فردی»، «دینی» و «اجتماعی» است و کمترین فراوانی مربوط به سرفصل های «فقهی و حقوقی»، «اقتصادی» و «رسانه ای» است؛ می توان اینگونه عنوان نمود که در مطالعات قبلی مرتبط با تمایل به فرزندآوری در ایران، سرفصل های فردی، دینی و اجتماعی بیش از سایر ابعاد مورد توجه محققین بوده است.

یافته‌ها

در ادامه مراحل هفت‌گانه روش فرا ترکیب سندلوسکی و باروسو، به بررسی و ترکیب نتایج، بررسی کیفیت، یافته‌ها و در نهایت مدل مفهومی پژوهش می‌پردازیم.

مرحله پنجم. بررسی و ترکیب نتایج. به منظور بررسی مطالعات پیشین در ارتباط با عوامل مؤثر بر تمایل به فرزندآوری در ایران، از تکنیک «کدگذاری» استفاده می‌شود. فرآیند کدگذاری به این صورت است که یافته‌های پژوهش بررسی و تجزیه و تحلیل می‌شوند و به واسطه مفهوم‌سازی به شکل جدیدی در کنار یکدیگر قرار می‌گیرند. در جریان «کدگذاری باز»، یافته‌ها و پدیده‌ها در قالب مفاهیم جدید صورت‌بندی می‌شوند، سپس عبارت‌ها و گزاره‌ها بر مبنای واحدهای معنایی دسته‌بندی شده تا مفاهیم به یکدیگر مرتبط شوند (اشتراوس^۱ و کوربین^۲، ۱۹۹۹: ۱۱۳). سپس کدهای استخراج‌شده در فرآیند کدگذاری باز که مستقیماً به پرسش پژوهش ارتباط دارند، مقوله‌بندی می‌شوند (ایمان، ۱۳۹۴: ۸۰). در گام بعدی، مفاهیم توسط محققین ابداع شده و سپس مقول‌ها و ارتباط بین آنها بر اساس متن و پرسش‌های پژوهش مورد بررسی قرار می‌گیرند و در نهایت مفاهیم بر اساس اشتراک و روابطشان با یکدیگر، مقوله جدیدی را شکل می‌دهند. در جدول شماره ۶ طبقه‌بندی مؤلفه‌های عوامل مؤثر بر تمایل به فرزندآوری در ایران ذکر شده است.

جدول ۶. طبقه‌بندی مفاهیم و مقوله‌های استخراج‌شده عوامل مؤثر بر تمایل به فرزندآوری در ایران

ردیف	مقوله	مفاهیم	فراوانی
۱	تغییر ارزش‌ها و نگرش‌ها	احساس تنهایی، ادامه تحصیل دادن، وظیفه‌گرایی، فضیلت‌گرایی، غایت‌گرایی، فردگرایی، معنای فرزندآوری، تعداد فرزند ایده‌آل، تعداد فرزندان معقول، ترجیح جنسی فرزند، تصور حاملگی، پیروی از الگوی فرزندآوری مادر، نگرانی از نداشتن فرزند، محدودیت‌های فیزیولوژیکی، نارضایتی جنسی طرفین، تعلقات قومی، واقعی‌پنداشتن نیازهای غیرواقعی، حرص و طمع، چگونگی رابطه با یکدیگر، اهداف و انگیزه‌های شخصی، فشار اجتماعی، برابری جنسیتی، فرزندآوری به مثابه امر خصوصی، فرزندآوری به مثابه کنش بازاندیشانه، نگرش به سقط جنین، خودحمایتی، ارزش‌های خانوادگی، هنجارهای فرهنگی-اجتماعی، کاهش منافع احساسی، کسب لذت، عدم اطمینان به تداوم زندگی زناشویی، حمایت از خود جسمانی، روانی و اجتماعی، احساس ناامنی روانی نسبت به آینده فرزند، اهمیت زنان به فرم بدن، تأثیرپذیری از نظرات دیگران، رضایت از زندگی زناشویی، فرزندآوری؛ دوگانه‌انگاری مخاطره و اطمینان، فرزندن به مثابه سرمایه ازدواج، به تعویق انداختن طلاق، ناخوشایندی از تعداد زیاد اعضای خانواده، افزایش دغدغه‌های تربیتی، تأکید بر ایفای نقش مادری، فاصله سنی بالا برای ازدواج، تأکید بر عشق.	۴۶
۲	سبک‌زندگی مدرن	شهرنشینی، سبک‌زندگی مدرن، چالش‌های زنانه، مدیریت خانواده، خودتنظیمی خانواده، پزشکی شدن فرزندآوری و تک‌فرزند، فرزندخواندگی، تمایل به کودک گران‌قیمت، تجربه جهانی شدن، الگوهای باروری ترجیحی، نقش‌ها جنسیتی، مدیریت بدن، مراقبت و نظارت در زمینه تولید مثل، دریافت کمک متقابل در کار خانگی، حضور مستمر همسر در خانه، حمایت ابزاری، اوقات فراغت، باروری ایده‌آل، تأکید بر قدرت زنان در خانواده، کنش‌های بارورانه، مصرف فرهنگی، تأکید بر کیفیت به جای کمیت، مادی‌گرایی افراطی، نهادینه‌شدن فرزندآوری پایین، منزلت اجتماعی، فراهم کردن شرایط مناسب پرورش فرزندان، تقویت خانواده‌گرایی، مشکلات فرزندپروری، فرزندآوری هوشمندانه، معقول‌پنداری پرهیز از فرزندآوری، تأکید بر سن ایده‌آل برای فرزندآوری، دسترسی به مواد غذایی مناسب، مشارکت گروهی.	۳۳
۳	اشتغال و معیشت	امنیت شغلی، درآمد کافی، درآمد خانواده، شاغل بودن، نسبت بین گروه‌های شغلی، انگیزه‌های شغلی و تحصیلی، چالش‌های محیط کار، ترس از ناتوانی در تأمین هزینه‌ها، ترجیحات رفاه طلبانه، وضعیت اقتصادی زوجین، رفع تعارض‌های کار-خانواده، وضعیت استخدامی زوجین، تمایل به رفاه مادی.	۱۳

۴	باورهای مذهبی	ممدوح بودن فرزندآوری، باورهای دینی، آموزه های دینی، محجبه بودن و تمایل به فرزند، غیرمحجبه بودن و عدم تمایل به فرزند، آسان گیری در ازدواج، ازدواج به هنگام، ارزش گذاری برای فرزند، عدم تأخیر در فرزندآوری، خانواده و خانه داری، ایجاد انگیزه، تشویق مادی و معنوی، مذهب گرایی، تقویت توکل، استقامت در مسیر، تقویت ایمان، تعلقات دینی-مذهبی، جهت گیری مذهبی، دینداری، کسب معنویات و برکت، پاکدامنی، آرامش، نعمت و منت الهی، فرزند به مثابه بشارت الهی، تأکید بر شاخص های باورساز، تضمین رزق و امید، تقویت ارزش های معنوی و دینداری، فرزند ادامه دهنده راه والدین، کمک و دست یاری والدین، تحدید نسل مؤمنین، نگاه خدامحور داشتن،
۵	سیاستگذاری ها	عدم انسجام و ثبات در سیاست های فرزندآوری، بسترسازی مناسب راستای کاهش موقعیت های مخاطره آمیز، افزایش احساس امنیت، ثبات سیاسی، مداخلات آموزشی، اجرای سیاست های افزایش فرزندآوری، منابع زیست محیطی، سیاست های حمایتی خانواده، سیاست های افزایش مولید، مشوق های ناکافی و بی ارزش، ابهام در سیاست گذاری از تصویب تا اجرا، سیاست های موقتی و مقطعی، بی اعتمادی نهادی و غیر نهادی، همسوسازی خواست افراد با سیاست ها، حمایت سازمانی، تولید مثل به مثابه رشد اقتصاد و تولید ملی، آگاهی سازی در حوزه پزشکی، تأکید بر نظام برنامه ریزی فرزندآوری، روشنفکری منفی، حمایت دولت از زوجین.
۶	فرزندآوری رسانه ای	نهادینه شدن گفتمان های افزایش جمعیت، شبکه های اجتماعی منصرف کننده، شبکه های اجتماعی خنثی، مدت زمان حضور در رسانه ها، فناوری های نوین داده ای و ارتباطی، استفاده از موبایل، تأکید بر فضای مجازی، تبلیغ و ترویج لذت پدر و مادر شدن، مصرف کالاهای فرهنگی، برساخت پزشکی و رسانه ای کم فرزند، کاهش ترس زوجین در رسانه، حضور مثبت در فضای مجازی، تبلیغ فرزندآوری در این فضا، ارائه الگوی خوب در فضای مجازی، گرایش به ازدواج و به حاشیه راندن صفحات معاند، تبلیغ کاهش فرزندآوری در آگهی های بازرگانی رسانه ای، افزایش استفاده از رسانه ها، مصرف رسانه ای زیاد؛ نگاه زنان نسبت به هنجارهای شبکه های اجتماعی و رسانه ها.
۷	حقوق فرزندآوری	امنیت قضایی و حقوقی، اعمال اراده یکی از زوجین، جلوگیری از بارداری، تأکید بر حق فرزندآوری، حق فرزندآوری با لقااح مصنوعی، اجاره رحم، جلوگیری از کسب منفعت سودجویان، تعدیل قوانین و مقررات اجتماعی-اقتصادی، عدالت محیطی، تقدم حق هر یک از زوجین که طالب فرزند باشد.
۸	تغییرات نسلی	هویت والدینی، ارزش منفی فرزند، اجتناب از تعهدات بلندمدت، اختلال در روابط میان نسلی، تحقق ایده آل های ازدواج-فرزندآوری، تضاد ساختی و نسلی، تغییرات نسلی ارزش فرزند، تجربه تاریخی-زیستی، سرمایه فرهنگی نهادی و تجسم یافته، تغییر نگرش ها، پیروی از سنت ها، عرفی شدن، افزایش سبک ها و هنجارهای زندگی مدرن، کاهش سرمایه اجتماعی، جامعه پذیری جنسیتی، تغییرات کارکردی خانواده، عبرت آموزی نسلی، معرفت شناسی زوجین به زندگی، تأکید بر کیفیت زندگی، تصمیم به بی فرزندی دائمی یا موقت، دنیاخواهی، توانمندی و استقلال زنان.
۹	متغیرهای زمینه ای	تحصیلات، نرخ ازدواج، مکان زندگی، پایگاه اقتصادی، جنس، سن، وضعیت اشتغال، وضعیت مسکن، سن ازدواج.
۲۰۳	مجموع	

مرحله ششم. بررسی کیفیت نتایج. در این مرحله محقق به منظور بررسی کنترل کیفیت نتایج حاصل از پژوهش، به بررسی و مقایسه نظرات چند صاحب نظر دیگر پرداخته است و سپس نتایج را از طریق شاخص «کاپا» ارزیابی کرده است. مدل پژوهش حاضر که بر مبنای یافته های فراترکیب طراحی شده است، شامل ۹ بعد اصلی است که به وسیله ۶ نفر از خبرگان و صاحب نظرانی که درباره فرزندآوری پژوهش نموده و صاحب نظر هستند و شامل اساتید دانشگاهی و خبرگان تخصصی می شوند، بررسی شده و مورد تأیید قرار گرفته است. در جلسات بررسی و تحلیل ابعاد مختلف این پژوهش، ابعاد مختلفی توسط صاحب نظران و خبرگان

طرح شد و در نهایت ۹ بعد مذکور مورد توافق خبرگان قرار گرفت. از سوی دیگر به منظور بررسی روایی مدل پژوهش، از روایی «محتوایی» استفاده شد. به منظور بررسی روایی محتوایی، دو سطح توسط خبرگان مورد بررسی قرار گرفت؛ سطح نخست به بررسی عوامل و ابعاد مدل‌های ارائه شده پیشین مرتبط است که منجر به روایی شده است و سطح دوم که توسط خبرگان مذکور بررسی شده و در نهایت تأکید بر عدم تغییر مدل توسط خبرگان، حکایت از روایی مدل دارد. از سوی دیگر، شاخص کاپا بین ۰ تا ۱ در نوسان است و هر چقدر مقدار این شاخص به ۱ نزدیک‌تر باشد، نشان‌دهنده توافق میان صاحب‌نظران بوده و حکایت از کیفیت مطلوب یافته‌ها دارد.

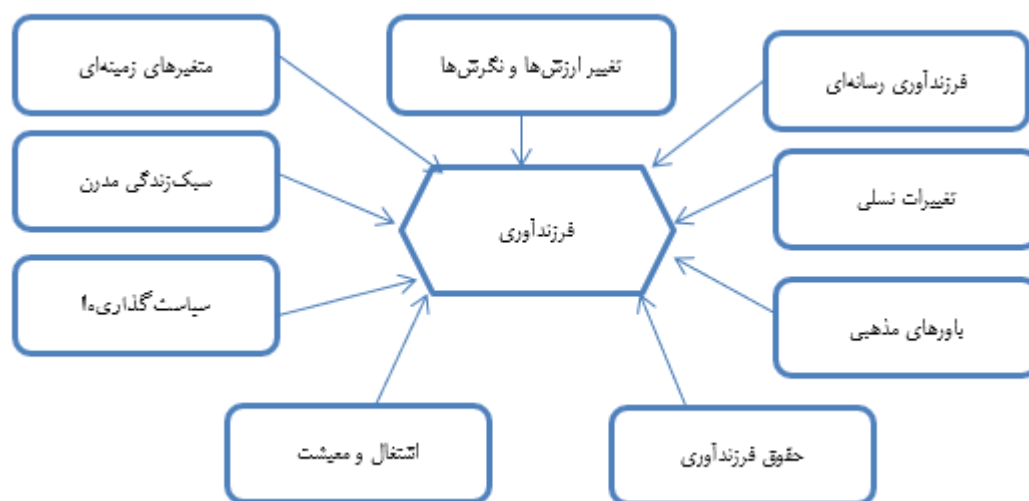
جدول ۷. همخوانی مدل مستخرج از مطالعات پیشین و نظرات خبرگان و صاحب‌نظران

آماره	مقدار کاپا	شاخص کاپا	خطای استاندارد	سطح معناداری
کاپا	۰/۰۰۴	۰/۷۳	۰/۰۲۵	۰/۷۸

بر اساس یافته‌های جدول شماره (۷)، مقدار آماره کاپا ۰/۰۰۴ با ضریب ۰/۷۳ بوده که در سطح معناداری ۰/۷۸ قرار دارد؛ با توجه به سطح معناداری قابل قبول و وجود تفاوت بین نظرات صاحب‌نظران و مدل ارائه شده توسط محقق، همپوشانی نظر خبرگان با مدل طراحی شده و ابعاد مختلف مدل تأیید می‌شود. از سوی دیگر، ضریب شاخص کاپا برابر با ۰/۷۳ است و با توجه به اینکه شاخص کاپا اگر بین ۰/۶۱ تا ۰/۸۰ باشد، معتبر به حساب می‌آید، بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که ضریب شاخص کاپا حکایت از توافق در مورد مدل تدوین شده دارد.

مرحله هفتم. ارائه یافته‌ها و مدل مفهومی. گام نهایی روش فراترکیب سندلوسکی و باروسو، ارائه مدل نهایی بر اساس یافته‌های پیشین است. در مدل ارائه شده، عوامل مؤثر بر تمایل به فرزندآوری در ایران در ۹ بعد ذکر شده است که از میان ابعاد ذکر شده، بیشترین فراوانی به بعد «تغییر ارزش‌ها و نگرش‌ها»، «سبک زندگی» و «اعتقادات مذهبی» اختصاص دارد و کمترین فراوانی مربوط به بعد «اشتغال و معیشت»، «حقوق فرزندآوری» و «متغیرهای زمینه‌ای» است.

شکل ۳. مدل نهایی پژوهش

نتیجه گیری

در چند سال اخیر، مسأله فرزندآوری در جامعه ایرانی بسیار مهم شده است. پرداختن به چنین مسأله‌ای از آن جهت اهمیت داشت که در دهه‌های اخیر، تمایل به فرزندآوری در کشور، سیری نزولی را طی کرده است. در این راستا، محققین حوزه علوم انسانی و خصوصاً علوم اجتماعی درصدد تبیین چرایی وقوع چنین امری دست به پژوهش‌های متعددی زده‌اند که از زوایای مختلف به بررسی مسأله فرزندآوری در کشور پرداخته‌اند. این پژوهش با هدف بررسی عوامل مؤثر بر تمایل به فرزندآوری با تکیه بر روش فراترکیب و جمع‌بندی مطالعات پیشین در کشور انجام شد و نتایج آن حکایت از وجود ۹ مقوله اساسی در تبیین عوامل مؤثر بر فرزندآوری در کشور داشت.

در این پژوهش مشخص شد که تغییر در نگرش‌ها و ارزش‌ها عمدتاً در کاهش فرزندآوری در کشور ایران نقش داشته است، بر اساس نظریه اشاعه‌گرایی در زمینه فرزندآوری می‌تواند به‌طور خاص به فرآیندهای اجتماعی و فرهنگی که منجر به پذیرش یا رد رفتارهایی مانند تصمیم به داشتن فرزند و تعداد آن‌ها در یک جامعه می‌شود، ارتباط پیدا کند. به‌ویژه، نوآوری‌ها و تغییرات اجتماعی که به‌طور غیرمستقیم بر تصمیمات فرزندآوری تأثیر می‌گذارند. سبک زندگی مدرن، به‌طور جدی مسأله فرزندآوری را دچار بازاندیشی کرده است. آنتونی گیدنز به‌طور کلی تأثیرات تغییرات اجتماعی بر روابط انسانی، عشق و فرزندآوری را به‌دقت تحلیل کرده است. او نشان می‌دهد که در دنیای مدرن، عشق به انتخابی فردی تبدیل شده است و فرزندآوری نیز بیشتر به‌عنوان یک تصمیم آگاهانه و تحت تأثیر شرایط اجتماعی و اقتصادی در آمده است. این تغییرات نشان‌دهنده پیچیدگی‌های جدیدی در روابط انسانی و تعاملات اجتماعی در دوران معاصر است. نهادگرایی بر فرزندآوری تأثیرات گسترده‌ای دارد، زیرا نهادهای اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و قانونی همگی به‌طور متقابل بر رفتارهای فردی و اجتماعی تأثیر می‌گذارند. در این پژوهش نیز نشان داده شد که سیاست‌گذاری‌ها و حقوق مربوط به فرزندآوری و اشتغال و معیشت نیز تحت تأثیر رویکردهای متفاوت نهادهای دولتی قرار دارند. تغییرات در این نهادها می‌تواند منجر به تغییرات عمده در تصمیمات افراد برای داشتن یا نداشتن فرزند شود. بنابراین، تحلیل فرزندآوری از منظر نهادگرایی نیازمند درک عمیق‌تری از تعاملات میان این نهادها و شرایط اجتماعی است که افراد در آن زندگی می‌کنند. اشاعه سبک‌زندگی مدرن و دگرگونی‌های نسلی نیز تحت تأثیر مدرنیته، تمایل به فرزندآوری را در جامعه ایرانی دگرگون کرده است. مدرنیزاسیون تأثیرات عمده‌ای بر فرزندآوری دارد که بیشتر در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی نمایان می‌شود. در جوامع مدرن، تغییرات در ساختارهای اجتماعی، تحولات اقتصادی و تغییر نگرش‌ها نسبت به خانواده و تربیت فرزند باعث کاهش تمایل به داشتن فرزند زیاد شده است. در بسیاری از کشورهای مدرن، سیاست‌های دولتی مانند مرخصی زایمان، حمایت‌های مالی از خانواده‌ها، و دسترسی به خدمات بهداشتی تأثیر زیادی بر تصمیمات فرزندآوری دارند. از سوی دیگر ظهور رسانه‌های جدید در موازات با مدرن شدن جوامع بر نگرش‌ها و ارزش‌های مرتبط با فرزندآوری اثرگذار بوده است. با این حال، در برخی جوامع، فقدان این حمایت‌ها می‌تواند منجر به کاهش نرخ فرزندآوری شود. سرمایه اجتماعی می‌تواند به‌طور مستقیم و غیرمستقیم بر فرزندآوری تأثیر بگذارد. در جوامعی با سرمایه اجتماعی قوی، والدین بیشتر از حمایت‌های اجتماعی و منابع مختلف بهره‌مند می‌شوند و این امر می‌تواند تمایل به داشتن فرزند بیشتر را افزایش دهد. بنابراین، تقویت سرمایه اجتماعی می‌تواند یکی از راه‌های تشویق به فرزندآوری و کاهش چالش‌های آن باشد. برابری جنسیتی و فرزندآوری ارتباط نزدیکی با یکدیگر دارند و تأثیرات متقابل زیادی بر یکدیگر می‌گذارند. در جوامعی که برابری جنسیتی به‌طور مؤثر تحقق یابد، نرخ فرزندآوری می‌تواند تغییر کند. تأکید بر حقوق فرزندآوری و نقش زنان در باروری و مادرانگی نیز از مهم‌ترین مؤلفه‌های مستخرج از این پژوهش است، بنابراین، برابری جنسیتی می‌تواند تأثیر زیادی بر فرزندآوری داشته باشد. در جوامعی که برابری جنسیتی به‌طور مؤثر اجرا می‌شود، زنان و مردان با فشارهای کمتری مواجه هستند و از فرصت‌های برابر در زندگی خانوادگی و حرفه‌ای برخوردارند. این امر می‌تواند به افزایش نرخ فرزندآوری کمک کند، زیرا افراد به‌ویژه زنان احساس امنیت و حمایت بیشتری در انجام نقش‌های مختلف خود خواهند داشت.

در نهایت باید عنوان نمود که برای ایجاد تمایل به فرزندآوری در کشور و خصوصاً در میان زوج‌های جوان، سیاست‌گذاری‌ها در حوزه‌های مختلفی چون اقتصاد، فرهنگ، رسانه، آموزش و ... باید از طرف مسئولین و مدیران کشوری مورد بازبینی و اصلاح قرار

گیرند. شناخت نیازهای خانواده‌ها و خصوصاً زوج‌های جوان در جهت ایجاد میل و رغبت به باروری نیاز به پژوهش‌های کلان و گسترده‌ای دارد که می‌توان با برنامه‌ریزی صحیح و هدفمند به آنها رسید. استفاده از بسترهای رسانه‌ای برای آموزش‌دهی و ایجاد نگرشی نو در خصوص فرزندآوری می‌تواند مهم باشد، به خصوص در زمانه‌ای که رسانه‌ها نقش اساسی در زندگی افراد جامعه ایرانی بازی می‌کنند. همچنین، بازنگری در قوانین متفاوت مربوط به فرزندآوری و به خصوص سیاست‌های تشویقی نیز می‌تواند در این حوزه راهگشا باشد. همچنین، توجه بیش از پیش به اشتغال و معیشت نسل جوان و ایجاد بسترهای مناسب برای اشتغال نسل جوان که در آستانه تشکیل خانواده هستند نیز می‌تواند تمایل افراد و به خصوص نسل جوان را به داشتن فرزند بیشتر کند. همچنین توجه به ارزش‌ها و نگرش‌های نسل جوان و تلاش برای پرکردن شکاف نسلی موجود در جامعه ایرانی که ارزش‌ها و نگرش‌های نسل جوان را تحت تأثیر قرار داده است با استفاده از نیروهای فرهنگی و سیاسی متخصص کشور، نیز می‌تواند در ایجاد تمایل به فرزندآوری در میان نسل جوان مؤثر باشد.

ملاحظات اخلاقی

مشارکت نویسندگان

مشارکت نویسنده در این مقاله به شکل زیر است:

نویسنده به تنهایی مسئول مفهوم‌پردازی، نگارش و بازبینی مقاله است.

تعارض منافع

بر اساس اظهارات نویسنده، این مقاله تعارض منافی ندارد.

حامی مالی

بنابر اظهارات نویسنده این پژوهش هیچگونه حامی مالی ندارد.

سپاسگزاری

از تمامی مشارکت‌کنندگان در این پژوهش سپاسگزاری می‌شود.

منابع

- آسوده، یاشار. (۱۴۰۱). بررسی عوامل اجتماعی، فرهنگی و جمعیت‌شناختی مؤثر بر فرزندآوری؛ مطالعه موردی کارمندان زن متأهل آموزش و پرورش ناحیه یک شهر ارومیه، *فصلنامه علمی رهیافت‌های نوین در مطالعات اسلامی*، ۴(۱۰)، ۲۲۴-۱۷۳.
- آقایاری‌هیر، توکل؛ فرخی ناکارستان، مینا و لطیفی مجره، سیدصدیقه. (۱۳۹۵). فرزندآوری به مثابه خطر: مطالعه کیفی زمینه‌های کم‌فرزندگی در شهر تبریز، *فصلنامه مطالعات راهبردی زنان*، ۱۹(۷۳)، ۳۳-۷.
- افروز، غلامعلی. (۱۴۰۲). فرزندآوری هوشمندانه و فرزندپروری عاقلانه (آینده‌نگر)، *فصلنامه خانواده و پژوهش*، ۲۰(۴)، ۲۴-۷.
- امامیان، طیبه و امامیان، رباب. (۱۴۰۱). حق فرزندآوری با سلامت کودک و مصلحت جامعه در قانون حمایت خانواده سال ۱۳۹۱، *نشریه حقوق و مطالعات سیاسی*، ۲(۳)، ۲۰۲-۱۹۰.
- اسحاق مسکونی، سجاد؛ اسحاق مسکونی، سلمان و کریمی‌درچه، محمد. (۱۴۰۰). فرزندآوری و افزایش جمعیت از منظر آیات قرآن کریم، *نشریه جمعیت*، ۱۱۷، ۲۰۰-۱۸۵.
- احمدی شیخ‌شبان، سیدآیت‌الله. (۱۴۰۰). پیشوایان امامیه و راهکارهای فرهنگی فرزندآوری، *پژوهشنامه تبلیغات اسلامی*، ۲(۶)، ۹۳-۷۵.
- اویسی فردویی، قاسم؛ نظری، فهیمه؛ محمدی قره‌قانی، محمدعلی و قراگزلو، کورش. (۱۴۰۰). تجربه زیسته جانبازان قطع نخایی (۷۰ درصد) از فرزندآوری، *فصلنامه علمی-پژوهشی رفاه اجتماعی*، ۲۱(۸۰)، ۲۴۳-۲۰۱.
- <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.17358191.1400.21.80.9.0>
- ارجمندسیاهپوش، اسحق؛ زینی‌وندیان، مهدی و رضاپور، داریوش. (۱۴۰۰). تحلیل جامعه‌شناختی عوامل مؤثر بر نگرش به فرزندآوری؛ مطالعه موردی کارکنان آموزش و پرورش شهر اندیمشک، *فصلنامه توسعه اجتماعی*، ۱۶(۱)، ۷۸-۵۹.
- <https://doi.org/10.22055/qjsd.2021.36026.2361>
- ابراهیمی، بی‌بی رحیمه. (۱۳۹۹). حق فرزندخواهی زوجین از یکدیگر از منظر فقه امامیه، فقه و مبانی حقوق اسلامی، ۱(۵۳)، ۲۴-۷.
- <https://doi.org/10.22059/jjfil.2020.307163.668978>
- ارجمندسیاهپوش، اسحق و برومند، ناهید. (۱۳۹۵). بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر گرایش به فرزندآوری در شهر اندیمشک با تأکید بر سبک‌زندگی؛ مطالعه موردی زنان متأهل کمتر از ۳۵ سال، *فصلنامه مطالعات جامعه‌شناختی جوانان*، ۶(۲۱)، ۲۴-۹.
- ایمان، محمدتقی؛ گلی، علی و زارع، اسماء. (۱۳۹۴). مطالعه‌ی الگوی فضایی شیوع ازدواج در بین زنان زیر ۲۰ سال شهری و فرزندآوری آنان، *مطالعات جامعه‌شناختی شهری*، ۵(۱۴)، ۲۴-۱.
- اوجاقلو، سجاد؛ مرادی، عباس؛ قاسمی، ابراهیم و ارشدی، جمال. (۱۳۹۳). تغییرات نسلی ارزش فرزند و رفتار فرزندآوری زنان پیش و پس از انقلاب اسلامی؛ مطالعه موردی شهر زنجان، *زن در فرهنگ و هنر*، ۶(۳)، ۴۲۵-۴۰۹.
- ایمان، محمدتقی. (۱۳۹۳). *روش‌شناسی تحقیقات کیفی*، چاپ سوم، قم: نشر پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
- بردستانی، زهرا. (۱۴۰۰). نقش فرزندآوری و فرزندپروری در افزایش کیفیت زندگی از منظر آیات و روایات، *دوفصلنامه علمی-تخصصی مطالعات تربیتی و روانشناختی خانواده*، ۳(۵)، ۷۷-۵۴.
- پروینیان، فریبا؛ رستمعلی‌زاده، ولی‌اله و حبیبی، رضا. (۱۳۹۷). تأثیر سبک‌زندگی امروزی زنان بر میزان فرزندآوری؛ مطالعه موردی شهر قزوین، *فصلنامه علمی-پژوهشی زن و جامعه*، ۹(۴)، ۷۲-۳۹.
- <https://dorl.net/dor/20.1001.1.20088566.1397.9.36.3.3>
- پژهان، علی و افشاری، پروانه. (۱۳۹۶). نگرش زنان معلول نسبت به فرزندآوری در شهر تهران، *پژوهشنامه مددکاری اجتماعی*، ۳(۱۱)، ۲۱۳-۱۸۵.
- <https://doi.org/10.22054/rjsw.2017.9656>
- پیلتن، فخرالسادات و رحمانیان، محمد. (۱۳۹۴). بررسی جامعه‌شناختی عوامل مؤثر بر تمایل به فرزندآوری زنان و مردان متأهل، مورد مطالعه زنان و مردان ۲۵ تا ۴۵ ساله شهر جهرم، *مجله مطالعات توسعه اجتماعی ایران*، ۷(۲)، ۱۳۴-۱۲۱.
- تاج‌بخش، غلامرضا. (۱۴۰۳). واکاوی دیدگاه نخبگان از تمایل زوجین به فرزندآوری با تأکید بر سیاست‌های کلی جمعیت، *راهبرد اجتماعی فرهنگی*، ۱۳(۴)، ۱۴۴۴-۱۴۱۱.
- <https://www.doi.org/10.22034/scs.2024.453584.1562>

تاجبخش، غلامرضا. (۱۴۰۲). کاوشی در فهم تجربه زیسته زوجین از فرزندآوری در استان لرستان، فصلنامه علمی پژوهش انحرافات و مسائل اجتماعی، ۸(۳)، ۱۶۶-۱۳۵. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.3060821.1402.3.8.3.4>

تاجبخش، غلامرضا. (۱۳۹۹). مطالعه زمینه‌ها و بسترهای کاهش نرخ باروری: پژوهشی کیفی، فصلنامه جمعیت ۲۷(۱۱۳ و ۱۱۴)، ۹۶-۶۹. ترابی، فاطمه و رنجبری بیوردی. (۱۴۰۲). تأثیر فرزندآوری بر طول مدت ازدواج در ایران، فصلنامه مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران، ۱۲(۴)، ۵۷۲-۵۵۳. <https://www.doi.org/10.22059/jisr.2023.355720.1384>

توکلی، سوده و رفیعی هنر، حمید. (۱۴۰۰). فرزندآوری از دیدگاه زنان متأهل با تأکید بر نگرش دینی، دوفصلنامه علمی مطالعات اسلام و روان‌شناسی، ۱۵(۲۸)، ۱۳۰-۱۰۷. <https://doi.org/10.30471/psy.2020.5786.1625>

تقوایی فرد، لیلا؛ کریمی، مجیدرضا و راسخ، کرامت‌الله. (۱۳۹۸). تأثیر مصرف رسانه‌ای بر نگرش زنان به فرزندآوری در شهر جهرم، دوفصلنامه پژوهش‌های جامعه‌شناسی معاصر، ۸(۱۵)، ۸۷-۶۷. <https://www.doi.org/10.22084/csr.2020.19808.1691>

ثمنی، لیلا؛ کوه‌پیما رونیزی، زهرا و کوه‌پیما رونیزی، سمیه. (۱۳۹۹). تأثیر حمایت قانونی از زنان شاغل در دوره بارداری و شیردهی بر تمایل ایشان به فرزندآوری، پژوهشنامه اسلامی زنان و خانواده، ۸(۱۹)، ۱۳۲-۱۱۷.

جلالی، سید مجتبی؛ صفی شلمزاری، سعید و هاشمی، سیدمهدی. (۱۴۰۳). درآمدی بر مسأله فرزندآوری و افزایش جمعیت با تکیه بر رهیافت‌های قرآنی، مطالعات فرهنگی اجتماعی حوزه، ۸(۱)، ۸۷-۶۵. <https://doi.org/10.22081/scs.2024.63954.1150>

جهانگیری، جانگیر؛ احمدی، حبیب؛ طبیعی، منصور و ملتفت، حسین. (۱۳۹۳). بر ساخت فهم زنان تک‌فرزند از چالش‌های فرزندآوری (مشارکت‌کنندگان: زنان تک‌فرزند شهر اهواز)، فصلنامه توسعه اجتماعی، ۹(۱)، ۹۳-۸۵.

<https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.25383205.1393.9.1.4.3>

چابکی، ام‌البنین؛ سیدان، فریبا و ساعتی معصومی، فریبا. (۱۳۹۷). ارزش‌های فرهنگی و گرایش به فرزندآوری در زنان ۱۵-۴۹ ساله شهر همدان، مطالعات جنسیت و خانواده، ۶(۱)، ۱۲۶-۱۰۵. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.25381938.1397.6.1.5.6>

چمنی، سولماز؛ مشفق، محمود و شکرپیگی، عالییه. (۱۳۹۴). مطالعه چالش‌های فرزندآوری در شهر تهران با تأکید بر روش ترکیبی، مطالعات جنسیت و خانواده، ۳(۱)، ۳۸-۹. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.25381938.1394.3.1.1.1>

حبیب‌نژاد، سیداحمد و بخرد، مصطفی. (۱۴۰۱). تأملی بر حق فرزندآوری در پرتو احکام وضعی و تکلیفی تلقیح مصنوعی، حقوق اسلامی، ۱۹(۷۲)، ۱۱۷-۸۵.

حائری مهریزی، علی‌اصغر؛ طاووسی، محمود؛ صدیقی، ژیلا؛ مطلق، محمداسماعیل؛ اسلامی، محمد؛ نقی‌زاده، فاطمه و منتظری، علی. (۱۳۹۶). دلایل تمایل یا عدم تمایل به فرزندآوری در میان مردم شهری و روستایی ایران: یک مطالعه ملی، نشریه پایش، ۱۶(۵)، ۶۴۵-۶۳۷.

<https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.16807626.1396.16.5.8.3>

حمیدی‌فر، مهدی؛ کنعانی، محمدامین و عبادالهی چندانق، حمید. (۱۳۹۶). نگاه بی‌فرزندان ارادی به فرزندآوری: مطالعه‌ای در شهر رشت، جامعه‌پژوهی فرهنگی، ۸(۳)، ۵۴-۲۷.

حاجیان، بهجت و مکتوبیان، مریم. (۱۳۹۴). تجربه‌ی زیسته‌ی زنان از فرزندآوری: مطالعه زنان متأهل شاغل و با تحصیلات دانشگاهی شهر اصفهان، فصلنامه جمعیت، ۲۲(۹۱ و ۹۲)، ۳۶-۱۱.

حسینی، حاتم و بگی، بلال. (۱۳۹۱). فرهنگ و فرزندآوری: بررسی تمایلات باروری زنان گُرد شهر مهاباد، مطالعات راهبردی زنان، ۱۵(۵۸)، ۱۶۱-۱۲۱.

خانی، سعید؛ دانش‌مهر، حسین و بهزادی‌نیا، اسرین. (۱۴۰۲). ارتباط بین تعارض کار- خانواده و نگرش‌های ازدواج-فرزندآوری: مطالعه‌ای در بین زنان شاغل در شهر سنج، نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران، ۱۸(۳۵)، ۲۳۳-۱۹۱.

خلیلی، احسان. (۱۴۰۱). اثر ترس از مشکلات معیشتی در بی‌میلی به فرزندآوری و راهکار اخلاقی- تربیتی قرآن کریم با رویکرد فقهی، فصلنامه راهبرد اجتماعی فرهنگی، ۱۱(۴)، ۵۶۸-۵۳۹.

دراهمی، احمد و اخوان ارمکی، معصومه. (۱۴۰۳). نگرش به هویت مادری و قصد فرزندآوری: مطالعه‌ای در میان زنان دارای حداقل یک فرزند مناطق شهری شهرستان کاشان، زن در توسعه و سیاست، ۲۲(۱)، ۲۷۰-۲۴۵.

<https://www.doi.org/10.22059/jwdp.2023.358149.1008335>

دانش، پروانه؛ محمدی، زهرا و پیش‌بهار، اعظم. (۱۴۰۲). عوامل فرهنگی و اجتماعی مؤثر بر گرایش به فرزندآوری، فصلنامه مطالعات فرهنگی پلیس، ۱۰(۱)، ۲۶-۱۳. <https://www.doi.org/10.22034/jpcs.2023.1271945.1179>

دلیری، حسن. (۱۳۹۷). تأثیر نااطمینانی شغلی بر تمایل به فرزندآوری در استان‌های ایران، فصلنامه پژوهش‌های اقتصادی، ۱۸(۴)، ۸۸-۶۵. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.17356768.1397.18.4.3.6>

دهقان دهجمالی، حسن. (۱۳۹۶). فرزندآوری و افزایش جمعیت از دیدگاه قرآن کریم و اهل بیت (علیهم‌السلام)، فصلنامه علمی-پژوهشی مطالعات بین‌رشته‌ای دانش راهبردی، ۷(۲۹)، ۱۷۰-۱۴۷.

رضوانی، سیده‌زینب و رضاییان، حسین. (۱۴۰۱). نقد و بررسی دلایل روان‌شناختی سودگرایان بر فرزندآوری، فصلنامه تأملات اخلاقی، ۳(۴)، ۱۳۰-۱۰۹. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.26764180.2022.3.4.6.4>

رضوانی دیوکلائی، سیده‌زینب؛ رضائیان بیلندی، حسین و رحمتی، امین. (۱۳۹۹). نگرش به فرزندآوری: نقش سبک‌زندگی اسلامی و ویژگی‌های جمعیت‌شناختی، روان‌شناسی و دین، ۱۳(۴)، ۱۲۳-۱۰۷.

رفیعی‌مقدم، فاطمه و فتحی‌آشتیانی، علی. (۱۳۹۹). کشف عوامل بازدارنده زوجین از فرزندآوری در دهه اخیر؛ مرور ساختارمند، نرثیه علمی فرهنگی-تربیتی زنان و خانواده، ۱۵(۵۳)، ۱۷۵-۱۵۵.

رسول‌زاده اقدم، صمد؛ افشار، سیمین؛ عدلی‌پور، صمد و میرمحمدتبار، سیداحمد. (۱۳۹۵). تحلیل رابطه سرمایه اجتماعی و سبک‌زندگی با گرایش به فرزندآوری (مورد مطالعه: دانشجویان دانشگاه شهید مدنی آذربایجان)، فصلنامه راهبرد اجتماعی فرهنگی، ۵(۲۰)، ۱۳۵-۱۰۷.

راد، فیروز و ثوابی، حمیده. (۱۳۹۴). بررسی گرایش به باروری و عوامل اجتماعی مرتبط با آن؛ مطالعه موردی زنان متأهل ۵۰-۱۵ سال ساکن شهر تبریز، مطالعات زن و خانواده، ۳(۱)، ۱۵۵-۱۲۷. <https://doi.org/10.22051/jwfs.2015.2199>

زرانی، زینب؛ جمالزاده، عبدالرضا و شهابی، رقیه. (۱۴۰۰). بررسی ارتباط فرزندآوری با سطح رفاه و توسعه اقتصادی کشور از منظر بیانات مقام معظم رهبری، فصلنامه جمعیت، ۲۸(۱۱۵ و ۱۱۶)، ۲۶۳-۲۳۹.

سلطانی، حاتم؛ مولائی، یوسف و قیاسی، رضا. (۱۴۰۰). گستره اراده زوجین در امتناع از فرزندآوری در فقه و حقوق ایران، فصلنامه علمی جامعه‌شناسی سیاسی، ۴(۲)، ۲۸۵۹-۲۸۳۹.

سیفی، سعیده و اکبری، کمال. (۱۴۰۰). بررسی انتقادی بازنمایی عوامل مؤثر بر فرزندآوری در آگهی‌های تلویزیون با رویکرد دینی، مطالعات دینی رسانه، ۳(۹ و ۱۰)، ۸۰-۵۳.

سلطان محمدی، حسین و سلطان محمدی، فاطمه. (۱۴۰۰). بررسی مبانی فقهی ناظر بر فرزندآوری و تکثیر موالید در فقه شیعه، حکومت اسلامی، ۲۶(۴)، ۱۲۶-۹۶.

ساعی قره‌ناز، مرضیه؛ ازگلی، گیتی؛ حاجی‌زاده، فهیمه؛ شیخان، زهره؛ نصیری، ملیحه و جان‌نثاری، شراره. (۱۳۹۵). ارتباط جهت‌گیری مذهبی با قصد فرزندآوری موجود و مطلوب، از نظر زنان شاغل در مراکزهای منتخب شهر تهران، مجله پژوهش در دین و سلامت، ۳(۱)، ۹۰-۷۹.

شریف‌یزدی، سعید؛ جهانگیرزاده‌قمی، محمدرضا؛ بنیانی، محمدرضا و سلطانی‌پور، معصومه. (۱۴۰۱). مؤلفه‌های نگرش به فرزندآوری و فرزندپروری براساس منابع اسلامی، اسلام و پژوهش‌های روان‌شناختی، ۸(۱)، ۴۹-۲۷.

شمس قهفرخی، فریده؛ عسکری‌ندوشن، عباس؛ عینی‌زیناب، حسن؛ روحانی، علی و عباسی‌شوازی، محمدجلال. (۱۴۰۰). چالش‌های اجرای سیاست‌های تشویقی فرزندآوری: مطالعه کیفی در شهر اصفهان، نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران، ۱۶(۳۲)، ۱۱۲-۷۹.

<https://www.doi.org/10.22034/jpai.2022.559285.1242>

شمس، زینب و نجفی، محمدجواد. (۱۴۰۰). بررسی موانع فرزندآوری از منظر آیات و روایات با رویکرد نقد ادله فمینیسم، *دوفصلنامه تفسیرپژوهی*، ۱۶(۱)، ۹۹-۱۲۶.

شاه‌آبادی، زهرا؛ سرایی، حسن و خلج‌آبادی فراهانی، فریده. (۱۳۹۴). بررسی نگرش نسبت به ادامه تحصیل پس از ازدواج و تأثیر آن بر تصمیم‌گیری درباره فرزندآوری؛ مطالعه زنان در شرف ازدواج شهرستان نیشابور، *فصلنامه علوم اجتماعی*، ۲۵(۷۱)، ۱۶۲-۱۲۶.

<https://doi.org/10.22054/qjss.2016.4850>

صفایی مقدم، شهناز؛ پودینه خانی، مرضیه؛ کیخا، علی‌نیا؛ داور، میلاد و میر، عصمت. (۱۴۰۱). نقش مشوق‌های فرزندآوری و آگاهی‌بخشی خانواده‌ها در برون‌رفت جامعه از تله جمعیتی: مقایسه فرزندآوری در سال ۱۳۹۸ با سال ۱۴۰۰ در شهرستان زابل، *فصلنامه علمی-تخصصی روانشناسی، علوم اجتماعی و علوم تربیتی*، ۶(۲)، ۶۲-۷۵.

صادقی، رسول و طریقتی تابش، راضیه. (۱۳۹۶). بررسی تأثیر عوامل فرهنگی و ترجیحات فرزندآوری جوانان شهر تهران، *دوفصلنامه مطالعات جمعیتی*، ۳(۲)، ۶۳-۸۹.

عسکری‌ندوشن، عباس و رازقی نصرآباد، حجه بی‌بی. (۱۴۰۲). تجربه مادری و چالش‌های فرزندآوری زنان شاغل: مطالعه کیفی شهر تهران، *پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران*، ۱۲(۴۲)، ۹۹-۱۲۲. <https://doi.org/10.22108/srsp.2023.138962.1934>

عسکری‌ندوشن، عباس و رازقی نصرآباد، حجه بی‌بی. (۱۴۰۲). از تمایل تا أخذ تصمیم: فهم تصمیم‌ها و الگوهای کنش فرزندآوری زنان شاغل در شهر تهران، *فصلنامه تأمین اجتماعی*، ۱۹(۱)، ۱۳-۴۴. [10.22034/qjo.2024.419513.1340](https://doi.org/10.22034/qjo.2024.419513.1340)

علی‌دوستی، حسام‌الدین؛ حریری، مهدی و صفاریان، محسن. (۱۴۰۲). تمایل به فرزندآوری در شهر کرمانشاه: تعیین‌کننده‌ها و محدودیت‌ها، *نشریه علوم اجتماعی دانشگاه فردوسی مشهد*، ۲۰(۱)، ۸۳-۱۰۹. <https://doi.org/10.22067/social.2023.79351.1251>

علی‌مندگاری، ملیحه و رازقی نصرآبادی، حجه بی‌بی. (۱۴۰۱). فرزندآوری، دوگانه‌انگاری مخاطره و اطمینان: مطالعه کیفی شهر یزد، *فصلنامه راهبرد اجتماعی فرهنگی*، ۱۱(۴)، ۴۰۳-۴۳۶.

علوی قزوینی، سیدعلی و زارع، مریم. (۱۳۹۹). واکاوی حقوق زوجه در فرآیند فرزندآوری با استناد به حق سلطنت بدن، *دوفصلنامه علمی فقه و حقوق خانواده*، ۲۵(۷۲)، ۲۶۷-۲۸۶. <https://doi.org/10.30497/flj.2020.239085.1571>

عباسی شوازی، محمدجلال؛ ترابی، فاطمه؛ صادقی، رسول و جوادی‌نیا، عارفه. (۱۴۰۲). حمایت‌های غیررسمی و تمایل به فرزندآوری در بستر باروری پائین: مطالعه شهرهای نوشهر و چالوس، *فصلنامه علمی برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی*، ۱۵(۵۴)، ۱۸۶-۱۴۷.

<https://doi.org/10.22054/qjss.2022.61190.2187>

عباسی شوازی، محمدجلال؛ محمودیان، حسین؛ صادقی، رسول و قربانی، زهرا. (۱۳۹۷). تأثیر جهت‌گیری‌های ارزشی-نگرشی بر ایده‌آل‌های فرزندآوری در ایران، *نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران*، ۱۳(۲۶)، ۳۷-۶۶.

عبداللهی، عادل و قاضی طباطبایی، محمود. (۱۳۹۶). آزمون مدل نظری-مفهومی هم‌افزایی عقلانیت اقتصادی و اجتماعی در کنش فرزندآوری پابین، *نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران*، ۱۲(۲۳)، ۸۱-۱۱۴.

عبداللهی، عادل و رحیمی، علی. (۱۳۹۶). تفسیر و بازنمایی ابعاد مختلف فرزندآوری در بین کاربران اینترنتی، *فصلنامه جمعیت*، ۲۴(۹۹)، ۴۷-۶۴.

عبداللهی، عادل و رحیمی، علی. (۱۳۹۶). برساخت اجتماعی سیاست‌های افزایش فرزندآوری و موانع پیش‌رو: مطالعه موردی کاربران اینترنتی، *مطالعات راهبردی زنان*، ۲۰(۷۷)، ۳۵-۶۰.

عنایت، حلیمه و پرنیان، لیلا. (۱۳۹۲). مطالعه رابطه جهانی‌شدن و گرایش به فرزندآوری، *فصلنامه علمی-پژوهشی زن و جامعه*، ۴(۲)، ۱۳۶-۱۰۹.

فریور، مریم؛ کاظمی‌پور، شهلا و شریفی، منصور. (۱۴۰۱). بررسی علل و عوامل مؤثر بر نیات برآورده نشده فرزندآوری زنان؛ مورد مطالعه: زنان همسرदार ۳۰-۴۴ ساله ساکن شهر تهران، *ماهنامه علمی جامعه‌شناسی سیاسی ایران*، ۵(۹)، ۱۷۲۸-۱۷۰۸.

فروتن، یعقوب و میرزایی، سمیه. (۱۳۹۷). ترجیحات قومی فرزندآوری در ایران، *دوفصلنامه مطالعات جمعیتی*، ۴(۲)، ۳۵-۶۰.

فروتن، یعقوب؛ سادات ایزی، الهه و نعیمی، سمیه. (۱۳۹۵). تمایلات شیعی-سنی فرزندآوری در شهرستان‌های بجنورد و گنبد کاووس، *فصلنامه علمی-پژوهشی رفاه اجتماعی*، ۱۶(۶۲)، ۱۸۷-۲۲۳.

قربانی، زهرا. (۱۴۰۱). تحولات ترجیحات فرزندآوری و علل آن در ایران بین سال‌های ۱۳۹۴-۱۳۸۳، *فصلنامه مطالعات زن و خانواده*، ۱۰(۳)، ۵۳-۷۶
<https://doi.org/10.22051/jwfs.2022.33157.2530>

قاسمی اردهائی، علی. (۱۴۰۰). تبیین‌کننده‌های فرزندآوری ایده‌آل زنان همسردار: واگرایی یا همگرایی؟، *فصلنامه جمعیت*، ۲۸(۱۱۵ و ۱۱۶)، ۱۱۹-۱۳۲

کیانپور، نرجس؛ رحمان‌زاده، سیدعلی و هاشم‌زهی، نوروز. (۱۴۰۲). عوامل مؤثر بر فرزندآوری با تأکید بر شبکه‌های اجتماعی مجازی، *فصلنامه علمی فرهنگی تربیتی زنان و خانواده*، ۱۸(۶۴)، ۳۷-۵۳

کاظمی، رویا و آل‌بویه، علیرضا. (۱۴۰۰). ارزش ذاتی فرزندآوری از منظر اخلاقی، *فصلنامه علمی-پژوهشی اخلاق پژوهی*، ۴(۱)، ۲۷-۴۸
<https://doi.org/10.22034/ethics.2021.48525.1196>

کاوه‌فیروز، زینب؛ عباسی شوازی، محمدجلال؛ سراج‌زاده، سیدحسین و رمضی، نگار. (۱۴۰۰). رابطه دینداری و ارزش‌های خانواده با تمایلات و قصد فرزندآوری در میان زنان متأهل شهر تهران، *مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران*، ۱۰(۲)، ۶۲۳-۵۸۷

<https://doi.org/10.22059/jisr.2020.302336.1064>

کریمی، اعظم. (۱۴۰۰). بررسی و تحلیل نگرش جوانان به ازدواج و فرزندآوری، *مطالعات راهبردی ورزش و جوانان*، ۲۰(۵۲)، ۲۹۲-۲۷۵
 کاوه‌فیروز، زینب، زارع، بیژن و جهانبخش گنجه، صادق. (۱۳۹۶). تأثیر مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی و فرهنگی بر نگرش به فرزندآوری مورد مطالعه: زوجین شهر تهران، *مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران*، ۶(۱)، ۱۴۳-۱۱۹

<https://doi.org/10.22059/jisr.2017.61834>

کاوه‌فیروز، زینب؛ زارع، بیژن و شمس‌الدینی، حسین. (۱۳۹۵). تأثیر مؤلفه‌های سبک‌زندگی بر نگرش به فرزندآوری مطالعه موردی: زنان در آستانه ازدواج شهر تهران، *زن در توسعه و سیاست*، ۱۴(۲)، ۲۳۴-۲۱۷
<https://doi.org/10.22059/jwdp.2016.59201>
 کردزنگنه، جعفر و قاسمی اردهائی، علی. (۱۳۹۸). پیامدهای تأخیر فرزندآوری در شهر اهواز، *فصلنامه مطالعات راهبردی زنان*، ۲۲(۸۵)، ۱۴۵-۱۲۳

کاظم‌نژاد، انوشیروان؛ غلامی‌فشارکی، محمد؛ صمدی، ساره و گیلانی، ندا. (۱۳۹۴). گرایش به فرزندآوری در کارکنان نیروی انتظامی تهران بزرگ و عوامل مؤثر بر آن، *مجله طب انتظامی*، ۴(۳)، ۲۰۸-۲۰۱

<https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.22286241.1394.4.3.1.3>

کشاوری، حمید؛ حقیقتیان، منصور و توسلی دینانی، خدیجه. (۱۳۹۲). بررسی عوامل مؤثر بر فاصله بین ازدواج و فرزندآوری؛ مطالعه موردی زنان متأهل ۴۹-۲۰ ساله شهر اصفهان، *جامعه‌شناسی کاربردی*، ۲۴(۲)، ۱۲۶-۱۱۱

<https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.20085745.1392.24.2.6.8>

گیدنز، آنتونی. (۱۴۰۰). *دگرگونی عشق و صمیمیت؛ جنسینگی، عشق و شهوت در جوامع مدرن*، ترجمه حسن چاوشیان، چاپ اول، تهران: نشر نگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه.

گلایی، فاطمه؛ آقایاری‌هیر، توکل و آسیابانبارنجی، مریم. (۱۳۹۹). مطالعه بین‌نسلی ایدئال‌های فرزندآوری زنان؛ مطالعه زنان متأهل در شهر تبریز، *زن در فرهنگ و هنر*، ۱۲(۳)، ۴۸۹-۵۱۵
<https://doi.org/10.22059/jwica.2021.315575.1520>

مدیری، فاطمه و تنها، فاطمه. (۱۴۰۱). تأثیر احساس امنیت بر رفتار، ایده‌آل و قصد فرزندآوری در تهران، *مطالعات میان‌رشته‌ای در علوم انسانی*، ۱۴(۴)، ۹۳-۱۱۵

مدیری، فاطمه؛ تنها، فاطمه و گیلانی، نرجس. (۱۴۰۰). تعیین‌کننده‌های اقتصادی-اجتماعی قصد و رفتار فرزندآوری در مردان شهر تهران، *مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران*، ۱۰(۴)، ۱۱۴۷-۱۱۲۳
<https://doi.org/10.22059/jisr.2021.323694.1209>

مدیری، فاطمه. (۱۳۹۶). بررسی مقایسه‌ای تأثیر دینداری و نگرش‌های جنسیتی بر قصد فرزندآوری به تفکیک جنسیت در شهر تهران، *فصلنامه برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی*، ۸(۳۲)، ۲۰۲-۱۷۱
<https://doi.org/10.22054/qjds.2017.8429>

مرادی نسب، فاطمه. (۱۴۰۰). بررسی بازنمایی فرزندآوری در فضای اینستاگرام از منظر نشانه‌شناسی گفتمانی، *فصلنامه علمی-تخصصی فرهنگ پژوهش*، ۴۶، ۱۰۵-۶۷.

ملکوتی نیا، علی و نیکویی روزبهانی، زینب‌سادات. (۱۴۰۰). ارزیابی انگاره خودحمایتی همسران در توجیه بی‌میلی به فرزندآوری با رویکرد اسلامی، *فصلنامه معرفت*، ۳۰(۱)، ۳۴-۲۱.

مرادی، علی؛ عظیمی، نسرین و بهارانگیز، لیلی. (۱۳۹۹). شناخت رابطه بین کیفیت زندگی و منزلت اقتصادی اجتماعی با نگرش به فرزندآوری: مورد مطالعه زنان شهرستان سرپل ذهاب، *فصلنامه علمی-پژوهشی زن و جامعه*، ۱۱(۴)، ۲۳۶-۲۱۷.

<https://dorl.net/dor/20.1001.1.20088566.1399.11.44.11.1>

میرزایی، افسانه؛ شریفی، منصور و پژهان، علی. (۱۳۹۹). حمایت سازمانی و تمایل به فرزندآوری زنان شاغل، *فصلنامه جمعیت*، ۲۷(۱۱۳) و ۱۱۴، ۱۱۷-۱۳۴.

میرزایی، افسانه؛ شریفی، منصور و پژهان، علی. (۱۳۹۹). مؤلفه‌های مؤثر بر تمایل به فرزندآوری زنان شاغل شهر تهران: همبسته‌ها و الزامات سیاسی، *فصلنامه جمعیت*، ۲۷(۱۱۱ و ۱۱۲)، ۲۸۲-۲۶۳.

میرابی، سعیده؛ میرزایی، حسین و حسن‌درمیان، غلامرضا. (۱۳۹۹). بررسی پدیدارشناسانه آگاهی زنان متأهل از فرزندآوری، *فصلنامه جامعه‌شناسی کاربردی*، ۳۱(۳)، ۲۰-۱. <https://doi.org/10.22108/jas.2019.116833.1683>

محمودیانی، سراج‌الدین؛ احمدی، علی‌یار و عباسی، کبری. (۱۳۹۸). بررسی رابطه ساختار قدرت در خانواده و کنش‌های فرزندآوری زنان شهر لار، *مطالعات راهبردی زنان*، ۲۲(۸۵)، ۹۸-۷۳.

مشفق، محمود؛ مرادی‌ثانی، قدرت و حسین‌خانی، سحر. (۱۳۹۵). تحلیلی بر رابطه اشتغال و تمایل به فرزندآوری در بین زنان شاغل در آستانه ازدواج در سطح استان‌های کشور، *فصلنامه جمعیت*، ۲۳(۹۵ و ۹۶)، ۲۴-۱.

محزون، علی‌اکبر. (۱۳۹۴). بررسی تحولات فرزندآوری در ابعاد اجتماعی، جمعیتی بر اساس سرشماری‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰، *فصلنامه جمعیت*، ۲۲(۹۱ و ۹۲)، ۱۱۱-۹۵.

محمودیان، حسین و رضائی، مهدی (۱۳۹۱). زنان و کنش کم فرزندآوری؛ مطالعه موردی زنان گُرد، *مطالعات راهبردی زنان*، ۱۴(۵۵)، ۲۲۵-۱۷۳.

متوسلی، محمود؛ حسینی‌زاده، محمدعلی و نیکونستی، علی. (۱۳۸۸). نهادگرایی و تأثیر نظریه سرل در مورد نهادها بر آن، *پژوهش‌های اقتصادی*، ۹(۴)، ۱۱۳-۱۳۶. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.17356768.1388.9.4.7.7>

نامداریان، لیلا. (۱۴۰۲). راهبردهای رفع موانع فرزندآوری زنان عضو هیئت علمی در ایران: رویکردی آینده‌پژوهانه با کاربست روش تحلیل لایه‌های علت‌ها، *فصلنامه سیاست‌گذاری عمومی*، ۹(۳)، ۴۶-۲۴. <https://doi.org/10.22059/jppolicy.2024.96179>

نجفی اصل، زهره. (۱۴۰۱). عوامل غیراقتصادی عدم تمایل زنان به فرزندآوری مطالعه موردی: زنان مراجعه‌کننده به باشگاه‌های ورزشی منطقه یک تهران، *فصلنامه راهبرد اجتماعی فرهنگی*، ۱۱(۴)، ۳۴۰-۳۱۳.

نیازی، محسن؛ شفائی مقدم، الهام و خدادادی، ناهید. (۱۴۰۰). رابطه دوسویه احساس تنهایی و نگرش به فرزندآوری: پژوهشی مبتنی بر معادلات ساختاری، *نشریه علمی فرهنگی-تربیتی زنان و خانواده*، ۱۶(۵۴)، ۹۰-۶۹.

نعمتیان، ساره و نوغانی دخت‌بهمنی، محسن. (۱۴۰۰). فرآیند تصمیم‌گیری زوجین در تأخیر فرزندآوری و شرایط اجتماعی دخیل در آن، *جامعه‌شناسی نهادهای اجتماعی*، ۱۸(۱)، ۱۷۳-۱۴۹. <https://doi.org/10.22080/ssi.2022.22905.1955>

نقیبی، سیدابوالحسن؛ خزائی‌پول، مریم و نجفی تروجنی، سیدنجمه. (۱۳۹۸). رابطه باورهای دینی و گرایش به فرزندآوری در زنان متأهل مراجعه‌کننده به مراکز بهداشتی، درمانی شهر بهشدر در سال ۱۳۹۷، *مجله پژوهشنامه حلال*، ۲(۲)، ۱۰۱-۸۸.

نرسسیانس، امیلیا؛ فیاض، ابراهیم و اردبیلی، لیلا. (۱۳۹۷). بررسی مفهوم‌سازی فرهنگی ازدواج و فرزندآوری در میان زنان شهر تهران: با رویکرد جامعه‌شناسی زبانی-شناختی، *زن در توسعه و سیاست*، ۱۶(۳)، ۳۷۷-۳۵۹.

نوروزی، مجتبی؛ صادقیان کاخکی و غلامرضا. (۱۳۹۴). راهبردها و سیاست‌های تشویقی قرآن کریم پیرامون فرزندآوری، فصلنامه جمعیت، ۲۲(۹۱ و ۹۲)، ۷۹-۹۳.

ودادهیر، ابوعلی؛ حسین نژاد، فهیمه؛ ساداتی، سیدمحمدحانی و تقوی، سیمین. (۱۳۹۰). فرزندآوری به مثابه یک مسأله اجتماعی-فرهنگی: تأملی بر ساخت‌گرایانه به عمل سزارین در شهر تبریز، ایران، پژوهش‌های انسان‌شناسی/ایران، ۱(۲)، ۱۱۱-۱۳۵.

References

- Asoudeh, Y. (2022). Social, cultural, and demographic factors affecting childbearing: A case study of married female employees of the District 1 Department of Education in Urmia. *Quarterly Journal of New Approaches in Islamic Studies*, 4(10), 173–224. (In Persian)
- Askari Nodoushan, A., & Razaghi Nasrabad, H. B. (2023). Motherhood experience and childbearing challenges among employed women: A qualitative study in Tehran. *Strategic Research on Social Issues in Iran*, 12(42), 99–122. <https://doi.org/10.22108/srsp.2023.138962.1934> (In Persian)
- Askari Nodoushan, A., & Razaghi Nasrabad, H. B. (2023). From intention to decision: Understanding decision-making and action patterns of childbearing among employed women in Tehran. *Social Security Quarterly*, 19(1), 13–44. <https://doi.org/10.22034/qjo.2024.419513.1340> (In Persian)
- Alidousti, H., Hariri, M., & Saffarian, M. (2023). Fertility intentions in Kermanshah: Determinants and constraints. *Journal of Social Sciences, Ferdowsi University of Mashhad*, 20(1), 83–109. <https://doi.org/10.22067/social.2023.79351.1251> (In Persian)
- Alimandegari, M., & Razaghi Nasrabad, H. B. (2022). Childbearing and the duality of risk and assurance: A qualitative study in Yazd. *Socio-Cultural Strategy Quarterly*, 11(4), 403–436. (In Persian)
- Alavi Qazvini, S. A., & Zare, M. (2020). An analysis of the wife's rights in the process of childbearing with reference to the right of bodily sovereignty. *Family Jurisprudence and Law Journal*, 25(72), 267–286. <https://doi.org/10.30497/flj.2020.239085.1571> (In Persian)
- Abbasi-Shavazi, M. J., Torabi, F., Sadeghi, R., & Javadinia, A. (2023). Informal support and fertility intentions in the context of low fertility: A study of the cities of Nowshahr and Chalous. *Journal of Welfare Planning and Social Development*, 15(54), 147–186. <https://doi.org/10.22054/qjsd.2022.61190.2187> (In Persian)
- Abbasi-Shavazi, M. J., Mahmoudian, H., Sadeghi, R., & Ghorbani, Z. (2018). The impact of value-attitudinal orientations on childbearing ideals in Iran. *Iranian Population Studies Association Letter*, 13(26), 37–66. (In Persian)
- Abdollahi, A., & Ghazi-Tabatabaei, M. (2017). Testing a theoretical–conceptual model of the synergy between economic and social rationality in low-fertility behavior. *Iranian Population Studies Association Letter*, 12(23), 81–114. (In Persian)
- Abdollahi, A., & Rahimi, A. (2017). Interpretation and representation of different dimensions of childbearing among internet users. *Population Quarterly*, 24(99), 47–64. (In Persian)
- Abdollahi, A., & Rahimi, A. (2017). The social construction of pronatalist policies and existing barriers: A case study of internet users. *Strategic Studies on Women*, 20(77), 35–60. (In Persian)
- Arjmand Siahpoosh, E., Zeinivandian, M., & Rezapour, D. (2021). A sociological analysis of factors affecting attitudes toward childbearing: A case study of employees of the Department of Education in Andimeshk. *Social Development Quarterly*, 16(1), 59–78. <https://doi.org/10.22055/qjsd.2021.36026.2361> (In Persian)
- Arjmand Siahpoosh, E., & Boroumand, N. (2016). Social and cultural factors affecting the tendency toward childbearing in Andimeshk with emphasis on lifestyle: A case study of married women under 35. *Journal of Sociological Studies of Youth*, 6(21), 9–24. (In Persian)
- Aghayari-Hir, T., Farrokhi Nekarestan, M., & Latifi Mojreh, S. S. (2016). Childbearing as risk: A qualitative study of the contexts of low fertility in Tabriz. *Strategic Studies on Women Quarterly*, 19(73), 7–33. (In Persian)
- Afrooz, G. A. (2023). Intelligent childbearing and wise parenting (future-oriented). *Family and Research Quarterly*, 20(4), 7–24. (In Persian)
- Arjmand Siahpoosh, E., & Boroumand, N. (2016). Social and cultural factors affecting the tendency toward childbearing in Andimeshk with an emphasis on lifestyle: A case study of married women under 35. *Journal of Sociological Studies of Youth*, 6(21), 9–24. (In Persian)

- Ahmadi Sheikh-Shabani, S. A. (2021). The Imami leaders and cultural strategies for promoting childbearing. *Islamic Propagation Research Journal*, 2(6), 75–93. (In Persian)
- Blair, S. L. & T. J. Madigan. (2016). Dating Attitudes and Expectations among Young Chinese Adults: An Examination of Gender Differences. *The Journal of Chinese Sociology*, 3(12), 1–19.
- Beck, C. (2002). A meta-synthesis of qualitative research, *The American Journal of maternal child Nursing*, 27(4), 214–221.
- Bardestani, Z. (2021). The role of childbearing and childrearing in enhancing quality of life from the perspective of Qur'anic verses and narrations. *Biannual Journal of Family Educational and Psychological Studies*, 3(5), 54–77. (In Persian)
- Chabaki, O., Seyedan, F., & Saati Masoumi, F. (2018). Cultural values and the tendency toward childbearing among women aged 15–49 in Hamadan. *Journal of Gender and Family Studies*, 6(1), 105–126. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.25381938.1397.6.1.5.6> (In Persian)
- Chamani, S., Moshfegh, M., & Shokarbigi, A. (2015). A study of childbearing challenges in Tehran with emphasis on a mixed-methods approach. *Journal of Gender and Family Studies*, 3(1), 9–38. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.25381938.1394.3.1.1.1> (In Persian)
- Darahaki, A., & Akhavan Eramaki, M. (2024). Attitudes toward maternal identity and fertility intention: A study among women with at least one child in urban areas of Kashan. *Women in Development and Politics*, 22(1), 245–270. <https://www.doi.org/10.22059/jwdp.2023.358149.1008335> (In Persian)
- Danesh, P., Mohammadi, Z., & Pishbahar, A. (2023). Cultural and social factors affecting the tendency toward childbearing. *Police Cultural Studies Quarterly*, 10(1), 13–26. <https://www.doi.org/10.22034/jpcs.2023.1271945.1179> (In Persian)
- Daliri, H. (2018). The effect of job insecurity on fertility intentions in the provinces of Iran. *Economic Research Quarterly*, 18(4), 65–88. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.17356768.1397.18.4.3.6> (In Persian)
- Dehghan Deh-Jamali, H. (2017). Childbearing and population growth from the perspective of the Holy Qur'an and Ahl al-Bayt (peace be upon them). *Interdisciplinary Studies of Strategic Knowledge*, 7(29), 147–170. (In Persian)
- Emamian, T., & Emamian, R. (2022). The right to childbearing in relation to child health and the interests of society in the Family Protection Law of 2012. *Journal of Law and Political Studies*, 2(3), 190–202. (In Persian)
- Ebrahimi, B. R. (2020). The right of spouses to request childbearing from each other from the perspective of Imami jurisprudence. *Journal of Fiqh and Foundations of Islamic Law*, 53(1), 7–24. <https://doi.org/10.22059/jffil.2020.307163.668978> (In Persian)
- Ebrahimi, B. R. (2020). The right of spouses to request childbearing from each other from the perspective of Imami jurisprudence. *Journal of Fiqh and Foundations of Islamic Law*, 53(1), 7–24. <https://doi.org/10.22059/jffil.2020.307163.668978> (In Persian)
- Eshaq Maskouni, S., Eshaq Maskouni, S., & Karimi-Darcheh, M. (2021). Childbearing and population growth from the perspective of the verses of the Holy Qur'an. *Population Journal*, 117, 185–200. (In Persian)
- Enayat, H., & Parnian, L. (2013). The relationship between globalization and the tendency toward childbearing. *Woman and Society Journal*, 4(2), 109–136. (In Persian)
- Fariyvar, M., Kazemipour, S., & Sharifi, M. (2022). Examining the causes and factors affecting unmet fertility intentions among women: A study of married women aged 30–44 in Tehran. *Iranian Journal of Political Sociology*, 5(9), 1708–1728. (In Persian)
- Foroutan, Y., & Mirzaei, S. (2018). Ethnic fertility preferences in Iran. *Population Studies Biannual*, 4(2), 35–60. (In Persian)
- Foroutan, Y., Sadat Izzi, E., & Naeimi, S. (2016). Shiite–Sunni fertility preferences in the counties of B Ghorbani, Z. (2022). Changes in fertility preferences and their causes in Iran between 2004 and 2015.

- Journal of Women and Family Studies*, 10(3), 53–76. <https://doi.org/10.22051/jwfs.2022.33157.2530> (In Persian)
- Ghasemi Ardehaei, A. (2021). Determinants of ideal fertility among married women: Divergence or convergence? *Population Quarterly*, 28(115–116), 119–132. (In Persian)
- Gojnord and Gonbad-e Kavus (2022).. *Social Welfare Quarterly*, 16(62), 187–223. (In Persian)
- Giddens, A. (2021). *The transformation of intimacy: Sexuality, love, and eroticism in modern societies* (H. Chavoshian, Trans.). Tehran: Parseh Translation and Publishing Institute. (Original work published 1992) (In Persian)
- Golabi, F., Aghayari-Hir, T., & Asiabaniyan Baranji, M. (2020). An intergenerational study of women's fertility ideals: A study of married women in Tabriz. *Women in Culture and Arts*, 12(3), 489–515. <https://doi.org/10.22059/jwica.2021.315575.1520> (In Persian)
- Graff, H.J. (1979). Literacy, Education and Fertility: Past and Present: Critical Review; *Population and development Review*, 5 (1), 19-34.
- Houston Su, J. & Musick, K. (2024). How Sexism in Institutions and Everyday Interactions Shapes Early Childbearing, *American Sociological Review*, 89(6), 1141-1180.
- Habibnejad, S. A., & Bokhard, M. (2022). A reflection on the right to childbearing in light of declaratory and prescriptive rulings of artificial insemination. *Islamic Law*, 19(72), 85–117. (In Persian)
- Haeri Mehrizi, A. A., Tavousi, M., Sedighi, Z., Motlagh, M. E., Eslami, M., Naghi-Zadeh, F., & Montazeri, A. (2017). Reasons for willingness or unwillingness to have children among urban and rural populations of Iran: A national study. *Payesh (Health Monitor)*, 16(5), 637–645. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.16807626.1396.16.5.8.3> (In Persian)
- Hamidifar, M., Kanaani, M. A., & Ebadollahi Chenazangh, H. (2017). Voluntarily childless individuals' perspectives on childbearing: A study in Rasht. *Cultural Sociology*, 8(3), 27–54. (In Persian)
- Hajian, B., & Maktoubian, M. (2015). Women's lived experience of childbearing: A study of employed married women with university education in Isfahan. *Population Quarterly*, 22(91–92), 11–36. (In Persian)
- Hosseini, H., & Bagi, B. (2012). Culture and childbearing: An examination of fertility intentions among Kurdish women in Mahabad. *Strategic Studies on Women*, 15(58), 121–161. (In Persian)
- Iman, M. T., Goli, A., & Zare, A. (2015). A study of the spatial pattern of marriage prevalence among urban women under 20 and their childbearing. *Urban Sociological Studies*, 5(14), 1–24. (In Persian)
- Iman, M. T. (2014). *Qualitative research methodology* (3rd ed.). Qom: Research Institute of Hawzah and University Press. (In Persian)
- Jalali, S. M., Safi Shalmazari, S., & Hashemi, S. M. (2024). An introduction to the issue of childbearing and population growth with emphasis on Qur'anic approaches. *Socio-Cultural Studies of the Seminary*, 8(1), 65–87. <https://doi.org/10.22081/scs.2024.63954.1150> (In Persian)
- Jahangiri, J., Ahmadi, H., Tabiei, M., & Molatafat, H. (2014). The social construction of single-child women's understanding of childbearing challenges (Participants: single-child women in Ahvaz). *Social Development Quarterly*, 9(1), 85–93. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.25383205.1393.9.1.4.3> (In Persian)
- Kwag, H. Baek, S. & Kang, M. (2024). Impact of social trust on young adults' childbearing intention: why does South Korea show ultra-low fertility? *International Journal of Urban Sciences*, 28(4), 585-610.
- Kianpour, N., Rahmanzadeh, S. A., & Hashemzahi, N. (2023). Factors affecting childbearing with an emphasis on virtual social networks. *Women and Family Educational and Cultural Journal*, 18(64), 37–53. (In Persian)
- Kazemi, R., & Albouyeh, A. (2021). The intrinsic value of childbearing from an ethical perspective. *Ethics Research Journal*, 4(1), 27–48. <https://doi.org/10.22034/ethics.2021.48525.1196> (In Persian)

- Kaveh-Firouz, Z., Abbasi-Shavazi, M. J., Serajzadeh, S. H., & Ramzi, N. (2021). The relationship between religiosity and family values with fertility intentions among married women in Tehran. *Iranian Journal of Social Studies and Research*, 10(2), 587–623. <https://doi.org/10.22059/jjsr.2020.302336.1064> (In Persian)
- Karimi, A. (2021). Examining and analyzing young people's attitudes toward marriage and childbearing. *Strategic Studies of Sports and Youth*, 20(52), 275–292. (In Persian)
- Kaveh-Firouz, Z., Zare, B., & Jahanbakhsh Ganjeh, S. (2017). The impact of social and cultural capital components on attitudes toward childbearing: A study of couples in Tehran. *Iranian Journal of Social Studies and Research*, 6(1), 119–143. <https://doi.org/10.22059/jjsr.2017.61834> (In Persian)
- Kaveh-Firouz, Z., Zare, B., & Shamseddini, H. (2016). The effect of lifestyle components on attitudes toward childbearing: A case study of women about to marry in Tehran. *Women in Development and Politics*, 14(2), 217–234. <https://doi.org/10.22059/jwdp.2016.59201> (In Persian)
- Kordzangeneh, J., & Ghasemi Ardehaei, A. (2019). Consequences of delayed childbearing in Ahvaz. *Strategic Studies on Women*, 22(85), 123–145. (In Persian)
- Kazemnejad, A., Gholami-Fesharaki, M., Samadi, S., & Gilani, N. (2015). Fertility inclination among employees of the Greater Tehran Police Force and its influencing factors. *Police Medicine Journal*, 4(3), 201–208. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.22286241.1394.4.3.1.3> (In Persian)
- Keshavarz, H., Haghghatian, M., & Tavassoli Dinani, K. (2013). Investigating the factors affecting the interval between marriage and first childbirth: A case study of married women aged 20–49 in Isfahan. *Applied Sociology*, 24(2), 111–126. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.20085745.1392.24.2.6.8> (In Persian)
- Khani, S., Daneshmehr, H., & Behzadinia, A. (2023). The relationship between work–family conflict and attitudes toward marriage and childbearing: A study among employed women in Sanandaj. *Iranian Population Studies Association Letter*, 18(35), 191–233. (In Persian)
- Khalili, E. (2022). The effect of fear of livelihood difficulties on reluctance toward childbearing and the ethical-educational solution of the Holy Qur'an with a jurisprudential approach. *Socio-Cultural Strategy Quarterly*, 11(4), 539–568. (In Persian)
- Modiri, F., & Tanha, F. (2022). The impact of perceived security on fertility behavior, ideals, and intentions in Tehran. *Interdisciplinary Studies in the Humanities*, 14(4), 93–115. (In Persian)
- Modiri, F., Tanha, F., & Gilani, N. (2021). Socioeconomic determinants of fertility intentions and behavior among men in Tehran. *Iranian Journal of Social Studies and Research*, 10(4), 1123–1147. <https://doi.org/10.22059/jjsr.2021.323694.1209> (In Persian)
- Modiri, F. (2017). A comparative study of the effects of religiosity and gender attitudes on fertility intentions by gender in Tehran. *Journal of Welfare Planning and Social Development*, 8(32), 171–202. <https://doi.org/10.22054/qjsd.2017.8429> (In Persian)
- Moradi-Nasab, F. (2021). An analysis of the representation of childbearing on Instagram from the perspective of discourse semiotics. *Farhang-Pazhouh Research Journal*, 46, 67–105. (In Persian)
- Malekouti-Nia, A., & Nikouei Roozbehani, Z. S. (2021). Evaluating the spouses' self-supportive schema in justifying reluctance toward childbearing from an Islamic perspective. *Ma'arefat Quarterly*, 30(1), 21–34. (In Persian)
- Moradi, A., Azimi, N., & Baharangiz, L. (2020). Examining the relationship between quality of life and socioeconomic status with attitudes toward childbearing: A study of women in Sarpol-e Zahab County. *Woman and Society Journal*, 11(4), 217–236. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.20088566.1399.11.44.11.1> (In Persian)
- Mirzaei, A., Sharifi, M., & Pazhhan, A. (2020). Organizational support and fertility intentions of employed women. *Population Quarterly*, 27(113–114), 117–134. (In Persian)

- Mirzaei, A., Sharifi, M., & Pazhhan, A. (2020). Components affecting fertility intentions of employed women in Tehran: Correlates and policy implications. *Population Quarterly*, 27(111–112), 263–282. (In Persian)
- Mirabi, S., Mirzaei, H., & Hasandarmian, G. (2020). A phenomenological study of married women's awareness of childbearing. *Applied Sociology*, 31(3), 1–20. <https://doi.org/10.22108/jas.2019.116833.1683> (In Persian)
- Mahmoudiani, S., Ahmadi, A., & Abbasi, K. (2019). Examining the relationship between power structure in the family and women's fertility actions in Lar. *Strategic Studies on Women*, 22(85), 73–98. (In Persian)
- Moshfegh, M., Moradi-Sani, G., & Hosseinkhani, S. (2016). An analysis of the relationship between employment and fertility intentions among employed women about to marry across the provinces of Iran. *Population Quarterly*, 23(95–96), 1–24. (In Persian)
- Mahzoon, A. A. (2015). Examining fertility changes in social and demographic dimensions based on the 2006 and 2011 censuses. *Population Quarterly*, 22(91–92), 95–111. (In Persian)
- Mahmoudian, H., & Rezaei, M. (2012). Women and low-fertility behavior: A case study of Kurdish women. *Strategic Studies on Women*, 14(55), 173–225. (In Persian)
- Mottosalli, M., Hosseinzadeh, M. A., & Nikounasabati, A. (2009). Institutionalism and the impact of Searle's theory of institutions on it. *Economic Research*, 9(4), 113–136. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.17356768.1388.9.4.7.7> (In Persian)
- Namdarian, L. (2023). Strategies for removing barriers to childbearing among female faculty members in Iran: A futures-studies approach using causal layered analysis. *Public Policy Quarterly*, 9(3), 24–46. <https://doi.org/10.22059/jppolicy.2024.96179> (In Persian)
- Najafi-Asl, Z. (2022). Non-economic factors behind women's reluctance toward childbearing: A case study of women attending sports clubs in District 1 of Tehran. *Socio-Cultural Strategy Quarterly*, 11(4), 313–340. (In Persian)
- Niazi, M., Shefaei-Moghadam, E., & Khodadadi, N. (2021). The bidirectional relationship between loneliness and attitudes toward childbearing: A study based on structural equation modeling. *Women and Family: Cultural-Educational Scientific Journal*, 16(54), 69–90. (In Persian)
- Nematian, S., & Nowghani Dokht-Bahmani, M. (2021). Couples' decision-making process in delaying childbearing and the social conditions involved. *Sociology of Social Institutions*, 8(18), 149–173. <https://doi.org/10.22080/ssi.2022.22905.1955> (In Persian)
- Naghibi, S. A., Khazaei-Pol, M., & Najafi-Tarjehni, S. N. (2019). The relationship between religious beliefs and the tendency toward childbearing among married women attending health centers in Behshahr in 2018. *Halal Research Journal*, 2(2), 88–101. (In Persian)
- Nersesians, E., Fayyaz, E., & Ardabili, L. (2018). Examining cultural conceptualization of marriage and childbearing among women in Tehran: A socio-cognitive linguistic approach. *Women in Development and Politics*, 16(3), 359–377. (In Persian)
- Norouzi, M., & Sadeghian-Kakhki, G. (2015). Strategies and motivational policies of the Holy Qur'an regarding childbearing. *Population Quarterly*, 22(91–92), 79–93. (In Persian)
- Mason, K. (1997). Explaining Fertility Transitions, *Demography*, 34 (4), 443–454.
- Oveisi Fardoui, G., Nazari, F., Mohammadi Ghareh-Ghani, M. A., & Gharagozlu, K. (2021). Lived experiences of spinal cord-injured veterans (70% disability) regarding childbearing. *Iranian Journal of Social Welfare*, 21(80), 201–243. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.17358191.1400.21.80.9.0> (In Persian)
- Ojaghlou, S., Moradi, A., Ghasemi, E., & Arshadi, J. (2014). Generational changes in the value of children and women's childbearing behavior before and after the Islamic Revolution: A case study of Zanjan. *Woman in Culture and Art*, 6(3), 409–425. (In Persian)

- Parvinian, F., Rostamali-Zadeh, V., & Habibi, R. (2018). The impact of contemporary women's lifestyle on fertility rates: A case study of Qazvin. *Journal of Woman and Society*, 9(4), 39–72. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.20088566.1397.9.36.3.3> (In Persian)
- Pezhan, A., & Afshari, P. (2017). Attitudes of women with disabilities toward childbearing in Tehran. *Social Work Research Journal*, 3(11), 185–213. <https://doi.org/10.22054/rjsw.2017.9656> (In Persian)
- Piltan, F. S., & Rahmanyani, M. (2015). A sociological study of factors affecting fertility intentions among married men and women: A case study of men and women aged 25–45 in Jahrom. *Iranian Journal of Social Development Studies*, 7(2), 121–134. (In Persian)
- Rezvani, S. Z., & Rezaeian, H. (2022). A critique and review of utilitarian psychologists' arguments on childbearing. *Ethical Reflections Quarterly*, 3(4), 109–130. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.26764180.2022.3.4.6.4> (In Persian)
- Rezvani Divkolai, S. Z., Rezaeian Bilandi, H., & Rahmati, A. (2020). Attitudes toward childbearing: The role of Islamic lifestyle and demographic characteristics. *Psychology and Religion*, 13(4), 107–123. (In Persian)
- Rafiei-Moghadam, F., & Fathi Ashtiani, A. (2020). Identifying factors discouraging couples from childbearing in the recent decade: A structured review. *Women and Family Cultural-Educational Journal*, 15(53), 155–175. (In Persian)
- Rasoulzadeh Aghdam, S., Afshar, S., Adlipour, S., & Mir-Mohammad-Tabar, S. A. (2016). Analysis of the relationship between social capital and lifestyle with the tendency toward childbearing (Case study: Students of Shahid Madani University of Azerbaijan). *Socio-Cultural Strategy Quarterly*, 5(20), 107–135. (In Persian)
- Rad, F., & Savabi, H. (2015). Fertility tendency and related social factors: A case study of married women aged 15–50 in Tabriz. *Journal of Women and Family Studies*, 3(1), 127–155. <https://doi.org/10.22051/jwfs.2015.2199> (In Persian)
- Samani, L., Kouhlima Ronizi, Z., & Kouhlima Ronizi, S. (2020). The effect of legal support for employed women during pregnancy and breastfeeding on their willingness to have children. *Islamic Women and Family Studies Journal*, 8(19), 117–132. (In Persian)
- Soltani, H., Molayi, Y., & Ghiassi, R. (2021). The scope of couples' autonomy in refusing childbearing in Islamic jurisprudence and Iranian law. *Political Sociology Journal*, 4(2), 2839–2859. (In Persian)
- Seifi, S., & Akbari, K. (2021). A critical examination of the representation of factors influencing childbearing in television advertisements with a religious approach. *Religious Media Studies*, 3(9–10), 53–80. (In Persian)
- Soltan Mohammadi, H., & Soltan Mohammadi, F. (2021). An examination of jurisprudential foundations related to childbearing and population growth in Shiite jurisprudence. *Islamic Government*, 26(4), 96–126. (In Persian)
- Saeed Gharanaz, M., Ozgoli, G., Hajizadeh, F., Sheikhan, Z., Nasiri, M., & Jannathari, S. (2016). The relationship between religious orientation and existing and desired fertility intentions among employed women in selected centers of Tehran. *Journal of Research on Religion and Health*, 3(1), 79–90. (In Persian)
- Sharif-Yazdi, S., Jahangirzadeh Qomi, M. R., Bonyani, M. R., & Soltanipour, M. (2022). Components of attitudes toward childbearing and childrearing based on Islamic sources. *Islam and Psychological Research*, 8(1), 27–49. (In Persian)
- Shams Ghahfarrokhi, F., Askari Nodoushan, A., Aini Zeinab, H., Rouhani, A., & Abbasi-Shavazi, M. J. (2021). Challenges in implementing pronatalist policies: A qualitative study in Isfahan. *Iranian Population Studies Association Letter*, 16(32), 79–112. <https://www.doi.org/10.22034/jpai.2022.559285.1242> (In Persian)

- Shams, Z., & Najafi, M. J. (2021). Examining the barriers to childbearing from the perspective of Qur'anic verses and narrations with a critique of feminist arguments. *Tafsir Research Biannual*, 8(16), 99–126. (In Persian)
- Shahabadi, Z., Sarai, H., & Khalajabadi Farahani, F. (2015). Attitudes toward continuing education after marriage and its effect on childbearing decisions: A study of women about to marry in Neyshabur. *Social Sciences Quarterly*, 25(71), 126–162. <https://doi.org/10.22054/qjss.2016.4850> (In Persian)
- Safaei Moghaddam, S., Poudineh Khani, M., Keykha, A. N., Davar, M., & Mir, E. (2022). The role of childbearing incentives and family awareness in overcoming the population trap: A comparison of fertility in 2019 and 2021 in Zabol County. *Scientific-Specialized Quarterly of Psychology, Social Sciences and Educational Sciences*, 6(2), 62–75. (In Persian)
- Sadeghi, R., & Tarighati Tabesh, R. (2017). The impact of cultural factors and fertility preferences among youth in Tehran. *Population Studies Biannual*, 3(2), 63–89. (In Persian)
- Schmidt, E.M. (2024). Needing a child to be fulfilled? The relevance of social norms around childbearing desires in collective orientations and individual meanings, *Journal of Family Research*, 36 (1), 5-24.
- Siau, K. Long, Y. (2005). Synthesising e-government stage models- a meta-synthesis based on meta ethnography opprach, *Journal Industrial Management and Data Systems*, 105(4), 443-458.
- Sandelowski, M. Barroso, J. (2003). Toward a meta synthesis of qualitative findings on motherhood in HIV-Positive Women, *Journal Research in Nursing Health*, 26(2), 153-170.
- Strauss, A. Corbin, J. (1990). *The Basic or Grounded Theory*, Newbury, CA: Sage.
- Tajbakhsh, G. R. (2024). An analysis of elites' perspectives on couples' fertility intentions with emphasis on general population policies. *Social and Cultural Strategy*, 13(4), 1411–1444. <https://www.doi.org/10.22034/scs.2024.453584.1562> (In Persian)
- Tajbakhsh, G. R. (2023). An exploration of couples' lived experiences of childbearing in Lorestan Province. *Journal of Research on Deviance and Social Issues*, 8(3), 135–166. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.3060821.1402.3.8.3.4> (In Persian)
- Tajbakhsh, G. R. (2020). Exploring the contexts and underlying factors of declining fertility rates: A qualitative study. *Population Quarterly*, 27(113–114), 69–96. (In Persian)
- Torabi, F., & Ranjbari Bivordi, M. (2023). The effect of childbearing on the duration of marriage in Iran. *Iranian Journal of Social Studies and Research*, 12(4), 553–572. <https://www.doi.org/10.22059/jisr.2023.355720.1384> (In Persian)
- Tavakoli, S., & Rafiei Honar, H. (2021). Childbearing from the perspective of married women with emphasis on religious attitudes. *Journal of Islam and Psychology Studies*, 15(28), 107–130. <https://doi.org/10.30471/psy.2020.5786.1625> (In Persian)
- Taghvaei-Fard, L., Karimi, M. R., & Rasekh, K. (2019). The impact of media consumption on women's attitudes toward childbearing in Jahrom. *Contemporary Sociological Research*, 8(15), 67–87. <https://www.doi.org/10.22084/csr.2020.19808.1691> (In Persian)
- Vodadehir, A., Hosseinneshad, F., Sadati, S. M. H., & Taghavi, S. (2011). Childbearing as a socio-cultural issue: A constructivist reflection on cesarean practice in Tabriz, Iran. *Iranian Journal of Anthropology Research*, 1(2), 111–135. (In Persian)
- Zhou, W. Hei, B. Liu, Zh. Liu, Y. Ding, Z. & Li, M. (2025). Global temporal trends in depression incidence among women of childbearing age: A 30-year analysis and projections to 2030, *Social Science & Medicine*, 372(2), 1-12.
- Zarani, Z., Jamalzadeh, A., & Shahabi, R. (2021). Examining the relationship between childbearing and the level of welfare and economic development from the perspective of the Supreme Leader's statements. *Population Quarterly*, 28(115–116), 239–263. (In Persian).